

"LIETUVA" SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
Išleistas kas penktadienį, Chicago, Ill.
Prenumerata metams: \$2.00
Suvienijose Valstijose: \$2.50
Kanaidoje ir Meksikoje: 2.50
Kitoje vietoje: 3.00
Prenumerata apmokama iš viršaus. Prenumeratos mokestis skaitinamas dviem užrašais, su anu. Naujų metų apskaitinimų kainos klausk laišku. Visada adresuoti:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

LIETUVA

THE LITHUANIAN WEEKLY "LIETUVA"
Published every Friday at Chicago, Ill.
Yearly Subscription rates:
In the United States: \$2.00
Canada and Mexico: 2.50
To Foreign Countries: 3.00
Advertising rates on application. Address all communications to publisher:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Entered as Second-Class Matter July 13th, 1893, at the Post Office at Chicago, Illinois, under Act of March

Nr. 17

CHICAGO, ILL., PENKTADIENIS, 26 d. BALANDZIO (APRIL), 1912 m.

Metai XXI

KAIP NUSKENDO DIDŽIAUSIAS SVIETĖ LAIVAS.

18-to balandžio, vėlyvu vakaru, atplaukė New Yorkan laivas "Carpathia", gabenantis visus išgelbėtusius nelaimingo "Titanic'o" pasazierius.

"Titanic'as" buvo sutaisytas pagal naujausius technikos reikalavimus ir išradimus. Visame pasaulyje nebuvo didesnio, geresnio, puiknesnio ir neva saugesnio už "Titanic'ą" laivo. Vienok pasirodė, jog ir šitas didžiausias ir naujausias laivas nugarimzdo jurių gėlmėsna su keliolika šimtų pasazierių, tarsi koks mažutėlis, žaislės laivėlis.

Štai, kaip atsitiko toji didžiausia pasaulių jurių nelaimė.

Pirmos žinios.

Nelaimė atsitiko 14-to bal., nedėlio, apie pusiau dvyliką vakare. Laivas susidūrė su milžinu lediniu kalnu. Laivo telegrafistas tuojuos davė bevieliniu telegrafu signalą, skandamas pagubos. Apie pusę tuzino laivų tuojuos atsiskandė ant "Titanic'o" signalo ir, atsikreipę iš savo kelio, visais garais leidosi gelbėti nelaimėn pakliuvusį savo brolių.

Arčiausiai pasitaikė "Carpathia" laivas, kuris prieš keturias dienas buvo išplaukęs iš New Yorko ir traukė į Vidurinio jurių uostus. Jis buvo apie 60, ar 70 mylių nuo "Titanic'o", kada apie pusiaunaktį nedėlio jį pasiekė šauksmas "Titanic'o" telegrafisto. "Carpathia" sulaukė mašinos ir sustojo. Tuom tarpu "Titanic'o", bevieliniu telegrafu nesė baidžia žinią: "Laivas skęsta — moteris ir vaikus sodinama į botelius". Paskutiniai žodžiai "Titanic'o" telegrafisto buvo: "Mašinų skyrius beveik pilnas vandens". "Carpathia" tuojuos atsakė: "Plaukiate visais garais. Busime ten iš ryto."

"Carpathia" kapitonas, sužiņojęs iš telegrafisto žinių vietą kurioj buvo "Titanic'as", atkrei-

pė savo laivą ir paliepė laivo inžinieriams leisti tiek garų, kiek tik katilai gali išlaikyti. Tuom tarpu ir bevielinio telegrafo signalai pertruko. Negalima buvo susikalbėti. Tas liudyjo apie didžiasį "Titanic'o" pavojų. Taigi "Carpathia" lėkė su pagelba kiek tik jos mašinos jėgų turėjo.

Tuom tarpu kapitonas Rostron išdavė paliepinus, kad laivas prisirengtų priimti nelaimingo "Titanic'o" pasazierius.

Daktarai priėmė instrumentus ir operacijoms stalus; maistas ir drabužiai, lyginai bandažai ir kitokios prietaisai — viskas prirengta, kad būtų po rankomis. Tai buvo vos po pusiaunaktį.

Šioj valandoj dar nieko nežinota, kas atsitiko ir kas darėsi paslaptuose vinyse, iš kurių atleke paskutinė "Titanic'o" žinia.

Nors "Carpathios" aficeriai lėkė josi didelės nelaimės, vienok jie niekados nemane, kad atsitiktų taip baisi nelaimė, kaip ištikrųjų atsitiko. Kaip daugumas kitų, taip ir jie manė, jog sunku paskandinti milžingą laivą karalių, "Titanic'ą".

Palikime "Carpathi" ir pažiūrėkim dabar, kas atsitiko su "Titanic'u".

"Titanic'as" buvo "nepaskandomas" laivas.

Jau prieš tai buvo manoma, jog jėgų "Titanic'as" nuskendo, tai jis nuskendo nuo ko kito, o ne tik nuo priešakinio susidauzino su kalnu. Visas laivas buvo padalus į keliolika skyrių ir kiekvienas skyrius buvo taip įtaisytas, kad vanduo jokiu būdu negalėjo pereiti iš vieno skyriaus į kitą. Taigi jėgų net pasidarytų skylė vienam, arba keliuose skyriuose ir vanduo juos užplukdytų, tai net ir tokiam atsitikime likusie laivo skyriai atlaikytų visą laivą vandens paviršėj. Plieninės durys jungė skyrių su skyriumi ir užstektavo vieno paspaudimo elektriško guzikio ant kapitono tiltelio, kad akimirksnyje visos durys užsidarytų ir sulaukytų vandenį tik tuose skyriuose, kur pramuštos skylės. Todėl visi, kas žinojo "Titanic'o" konstrukciją, tikėjo, jog vargiai tas laivas galėtų pasiskęsti.

Net, kada New Yorkan atėjo pirmos žinios, pranešusios, jog "Titanic'as" skęsta, tai ir tai Franklinas, vice prezidentas White Star Linijos (kuriai "Titanic'as" prigulėjo), netikėjo ir išdidžiai atsakė: "Tas negalimas daiktas "Titanic'as" negali nuskęsti, kad ir dievai žino ant ko jis užstektų."

Teip buvo įtikėję visi, — net ir didžiausi inžinieriai, — iš šio laivo drutumą.

Kada-gi pasitvirtino žinia apie "Titanic'o" nuskendimą, tai visi manė, kad turėjo kas nors kitas atsitikti: priešakinis susimušimas į lediniu kalnu negalėjo paskandinti didžiausio laivo.

Teip, tai "kas nors kitas" atsitiko.

Ledinis ašmuo perpjovė visą laivo dugną.

Lediniai kalnai turi tą ypatybę, kad tik dalis jų yra vandens paviršėj. Daug didesnė dalis randasi vandenį. Smalagalis, arba viršūnė visados paviršėj vandens, platesnėji-gi dalis po vandeniu. Tankiai tokią pavandeninę dalį atstiklia labai toli nuo viršūnės, vienok ji pasinerus vandenį ir nematoma. Laivas gali net ir nepasiekti matomos kalno viršūnės, bet jis gali įsirežti po vandenine kalno dalin.

Kaip sykis taip ir atsitiko. Nugarimzusi ir nematoma ledinio kalno dalis, ant kurios užšoko laivas, nusiuntė milžiną "Titanic'ą" šlapian kaban, ant Atlantiko dugno. Gilus tai kaptas, nes Atlantikas šioj vietoj yra beveik giliausias, — apie 2 angl. mylios gilumos.

Oras buvo gražus, bet šaltas,

naktis žvaigždėta, mėnulio nebuvė. Juros ramios. Laivas ėjo beveik pilnu savo greitumu, daromas po 23 mazgus, arba 40 verstų į valandą. Aplink ramios jūros buvo uždengtos smulkia ledine koše, vienok nesimatė didesnių pavojingų ledų. Ant kapitono tiltelio stovėjo prie vairo pirmasis kapitono pagalbininkas Murdoch.

Pirma žinia apie gresiantį pavojų atėjo nuo priešakinio sargo, kuris davė aficeriui žinią, užtemyjęs priešais laivą didelį ledinį kalną, vos apie čvertį mylios atstu.

Atsiminus, su kokiu greitumu ėjo laivas, bus aišku, jog dabar jau beveik negalima buvo išvengti, nesudauzins su kalnu. Aficerius, kurio rankose buvo laivo vairo, padarė šiam atsitikime tą, ką tik, anot žinovų, galima buvo tokiam atsitikime padaryt. Jis paleido visa jėga vieno šono propelerį pirmyn, o kito šono propelerį atbulai (Propeleriai — sparnuoti šrubai, kurie varo laivą), nusukdamas kartu vairą šonon. Tokiu būdu jis tikėjosi nukreipti laivą šalin ir nučiuožti šonu ledinio kalno.

Vienok tas nepasisekė. Teisybė, jis, nesurėžė ledinio kalno laivo pirmagaliu, bet užtai užgriebė jį beveik visu laivo šonu išilgai. Milžinas laivas lėkė tokiu greitumu, jog aštras ledinio kalno ašmuo, pasinerusis vandenį, perrežė kiuriai laivo dugną, tarsi peilis tomatų blėting.

Nieks nei nesapnavo apie pavojų.

Susidūrymas buvo taip netrukšmingas, jog beveik niekas ant laivo jo nepatėmyjo ir tuom laiku neturėjo nei mažiausios nuovokos apie artimą pavojų. Net aficerius, stovintis prie vairo, nei manyte nemane, kad jo laivas gavo mirtiną žaidą. Visi laivo skyriai atsitiko koks menkniekis.

Simtai pasazierių, kurie jau buvo sugulę lovoje, visai nepatėmyjo laivo virbėjimo ir nei nepabudo.

Pasakojama, buk vienos kajutos pasazieriai tuom laiku lošė kortomis. Viskas, ką jie užtemyjo, buvo tai, jog laivo mašinos staiga sustojo. Jie išlengvo pasikėlė nuo stalo ir išėjo iš kajutos lauk, persikorė per rėlę, pažiūrėjo žemyn ir, sugrįžę atgal kajuton, pradėjo vėl kortomis lošti.

Niekam nei galvon neatėjo, kad už kelių valandų milžinas, puikus laivas, su pusantro tukstančio pasazierių gulės jau jurių dugne. Vieni tik pečiuriai ir mašinistai, kurie randasi beveik pačioj laivo apačioj, suprato visą padėjimo baisybę, kada vanduo staiga pradėjo verstis mašinų skyriuose.

"Visi lauk iš kajutų!"

Vos susidūrymas laivui su kalnu, tuojuos ant tilto pasirodė pats kapitonas Smith, — senas jurius, apie 40 metų beplaukiojantis didžiausiais laivais. Gal tik jis vienas iš karto suprato visą pavojų. Už kelių minučių jis padėjo davinč paliepinus. Visus jureivius išaukta viršun. Gelbėjimo valtis atidengta ir prisirušta prie pasazierių gelbėjimo.

Tada kapitonas išdavė nuo tilto paliepiną: "Visi pasazieriai lauk iš kajutų! Kiekvienas tepsiuosi gelbėjimos diržu!"

Jurininkai pradėjo kelti pasazierius iš lovų. Daugumas nenorėjo iš miego keltis. Pirmoj klia-soj jurininkai turėjo išlaukti duris keliose kajutose, nesa nenorėta jų įsileisti ir netikėta, kad čia pavojus ir mirtis, kaip ant plauko kabo.

Tik kada laivas pradėjo žymiai

* Gelbėjimos diržas — korka prikimštas diržas laivui turi toki diržą kiekvienam pasazieriui.

Apačioj parodyta kaip Titanic'o dugnas galėjo but perrežtas pasinerusiu lediniu agstiniu. Viršuj parodyta, kaip išrodo laivai, pakliuvę lediniuose laukuose.

sonan krypti, tik tada pasazieriai suprato pavojaus didumą ir pradėjo spiestis ant viršutinių grindų (deckų).

Tuom laiku atrista gelbėjimos valtis.

"Moteris ir vaikai pirmiau!" — išdavė kapitonas paliepiną. Pradėta sodinti į valtis vaikus ir moteris. Vyrai abelnai užsilaikė suliginamai tvarkoje ir, pasitraukę šalin, davė vietą silpniesiems — moterims ir vaikams. Teisybė, neapsiejo laikais be sumišimo, ypatingai iš pradžių. Aficeriai ir jurininkai, išsitraukę revolversius, stovėjo prie valčių ir leisdavo vien moteris ir vaikus. Kalbama buk du italų, kurie desperatiškai per moteris lindo laivan, užsauta ant vietos. Ar tas teisybė, — sunku pasakyti.

Griaudį buvo regykla!

Vyrai, atsisveikindami su savo vaikais ir žmonomis, leido jas valtyse, nežinomų placių vinyse global. Traškų, maž laiveliai — buvo vienatinė išgelbėjimo valtis. Vyrai-gi liko ant laivo, didvyriškai pasiduodami likimui. Moterims ir vaikams gyvastis! Patįs liko mirti. Kiek pasisventino, kiek augsto jausmingo žmoniškumo!... Kelios moteris vienok nepanorėjo skirtis su savo vyrais ir liko ant laivo, kad veltų šale jų šono kartu žūt.

Valtis po valčių, pripildyta iki kraupo, ėjo žemyn ir pasileidus ant viny, skubino atsitolti nuo nelaimingo laivo, kuris turėjo eiti dugnan su šimtais pasazierių.

Sešiolika tokių valčių, kiekvienoj apie po 50 žmonių, laimamai nusileido nuo laivo. Tris jurius, — du prie irklų ir viens prie vairo, — ėjo beveik su kiekviena valtimi. Tik pirma valtis buvo beveik vieny vyrų, nesa tuom laiku dar nebuvo moteris išėj ant viršutinių grindų.

Laivas pradėjo skęsti.

Tuom tarpu laivas pradėjo dar labiaus krypti ir jo pirmagalis pradėjo žymiai nertis vandenin.

Tie, kurie iki šiol dar manė, jog saugiau laikytis laivo, negu mažų valčių, pradėjo abejoti ir matydami, jog laivas už kelių minučių turės eiti dugnan, pradėjo šokinėti iš laivo juresna. Beveik visi buvo apsiuose gelbėjimos diržais. Į kelias minutes jūrės aplink laivą buvo margos nuo plaukiojančių žmonių. Ne daug jų išsigelbėjo. Nors juros buvo ramios ir nevilniuos, bet oras buvo labai šaltas, vanduo pilnas mažesnių ledo gabalų. Kas ir gerai galėjo plaukti, tai visgi negalėjo ilgai išsilaikyti: sustingo nuo šalčio ir ėjo dugnan. Vienok beveik visi vyrai, kuriuos parvežė "Carpathia", išsigelbėjo tokiu būdu.

Tuom laiku gelbėjimos valtis įrėsi kuo toliaus nuo laivo. Teip joms buvo paliepta, nesa bijotasi, jog laivui pasinerus, pasidarys didelis vandens sukury, kuris galės ir valtis paskui laivą su savim įtraukti.

Valtis turėjo užtektinai laiko atsitolinti, nes "Titanic'as", susidaužęs su kalnu, laikėsi ant vandens dvi valandis ir 20 minučių.

Simtai jurininkų, beveik visi laivo aficeriai ir pats kapitonas Smith liko ant laivo iki paskutinės minutai.

Tuom tarpu šaltas vanduo, dasigavęs mašinų ruimų, užpylė įkaitintus garinius katilus. Milžini katilai neišlaikė ir sprogo. Eksplozija buvo taip didelė, jog laivas nuo to truko skersai pusiau ir beveik akimirksnyje abi lužusio laivo dali nuskendo. Visi, kurie nebuvo anksčiau šokę juoresna, nuėjo su laivu jurių dugnan.

Girdėjosi šaudymai ir giesmės.

Tuli išsigelbėjusių pasakoją, jog budami valtyse, prieš pat laivo paskendimą, girdėjo daug revolverinių šūvių. Vieni pasakoją, buk tai laivo kapitonas, matydamas laivo ir tiek žmonių prazuži, sovė galvon, atimdamas sau gyvastį. Vienok kiti lindininkai ir daugumas jurininkų tam užginai ir tvirtina, jog kapitonas iki paskutinės valandis stovėjo ant tiltelio ir tik, kada laivas nuskendo iki tiltelio gilumai, kada vanduo viską nuo deku nuplovė, jis buk paskutinis šokęs juresna. Kiti kalba, buk laivo kuchorius, pamatęs kapitoną, norėjo jį ištraukti iš vandens valtin, bet jis pasipriešino, kalbėdamas: "Leisk, luok man paskęsti!"

Išsigelbėję pasazieriai, vos spėję tik atsitolinti nuo laivo, taiga užgirdo gaidą žinomos baznytinės (protestonų) giesmės: "Arciaus, Dieve, prie Tavęs". Tai buvo skęstančio laivo orkestras, kuri, susirinkus laivo užpa-kaly ir tarsi visai pamiršusi apie gresiantį visiems pavojų, grojo tą kai pasiduodami likimui. Moterims ir vaikams gyvastis! Patįs liko mirti. Kiek pasisventino, kiek augsto jausmingo žmoniškumo!... Kelios moteris vienok nepanorėjo skirtis su savo vyrais ir liko ant laivo, kad veltų šale jų šono kartu žūt.

Valtis po valčių, pripildyta iki kraupo, ėjo žemyn ir pasileidus ant viny, skubino atsitolti nuo nelaimingo laivo, kuris turėjo eiti dugnan su šimtais pasazierių.

Sešiolika tokių valčių, kiekvienoj apie po 50 žmonių, laimamai nusileido nuo laivo. Tris jurius, — du prie irklų ir viens prie vairo, — ėjo beveik su kiekviena valtimi. Tik pirma valtis buvo beveik vieny vyrų, nesa tuom laiku dar nebuvo moteris išėj ant viršutinių grindų.

Reik išsivaizdinti sau tą baisų paveikslą. Naktis. Ramus oras. Juros marguoja aplink šimtais plaukiojančių žmonių, kurie šaukiasi pagalbos. Kiti šimtai šoka nuo laivo į baidias jurių vinyse. Verksmas, riksmas, šauksmai laivo aficerių ir jurininkų, kurie bando palaikyti šokią tokią tvarką ir moteris bei vaikus susodinti valtyse, šūviai revolverių ir eksplozijos laivo viduriuose, — viskas tas susilieja į vieną chaotišką nesuprantamą, baisų balsą. Ir iš šio chaoso, kartais garsaus, kartais silpniau, prasimuša: "Arciaus, Dieve, prie Tavęs".

Vyrai, kurie pakliuvo valtyse, bando sugriebti ir palaikyti tą gaidą, kad nuraminti moteris ir paslėpti nuo jų desperatišką šauksmą aplink skęstančių.

Ir tik žvaigždės, ramiai, kaip ir visados, virbėlamos, iš augsto žiuri ant tos didžiausios jurių tragedijos. Tik lediniai kalnai, miglų apsupti, tarsi kokios dvasios, tyliai, ramiai pašaliais slenka, laukdamos savo aukų.

Dar kelios minutes ir persimaino regykla. Didis jurių milžinas — "Titanic'as" — išsisi ant dugno, dvi myli žemiaus vandens paviršės, kartu su šimtais žmonių.

Toj vietoj, kur jis dar tik kėlė valandį atgal drasiai savo krutinė rėžė juri viny, dabar, pilna lentagalių ir sudruzgintų laivo liekanų.

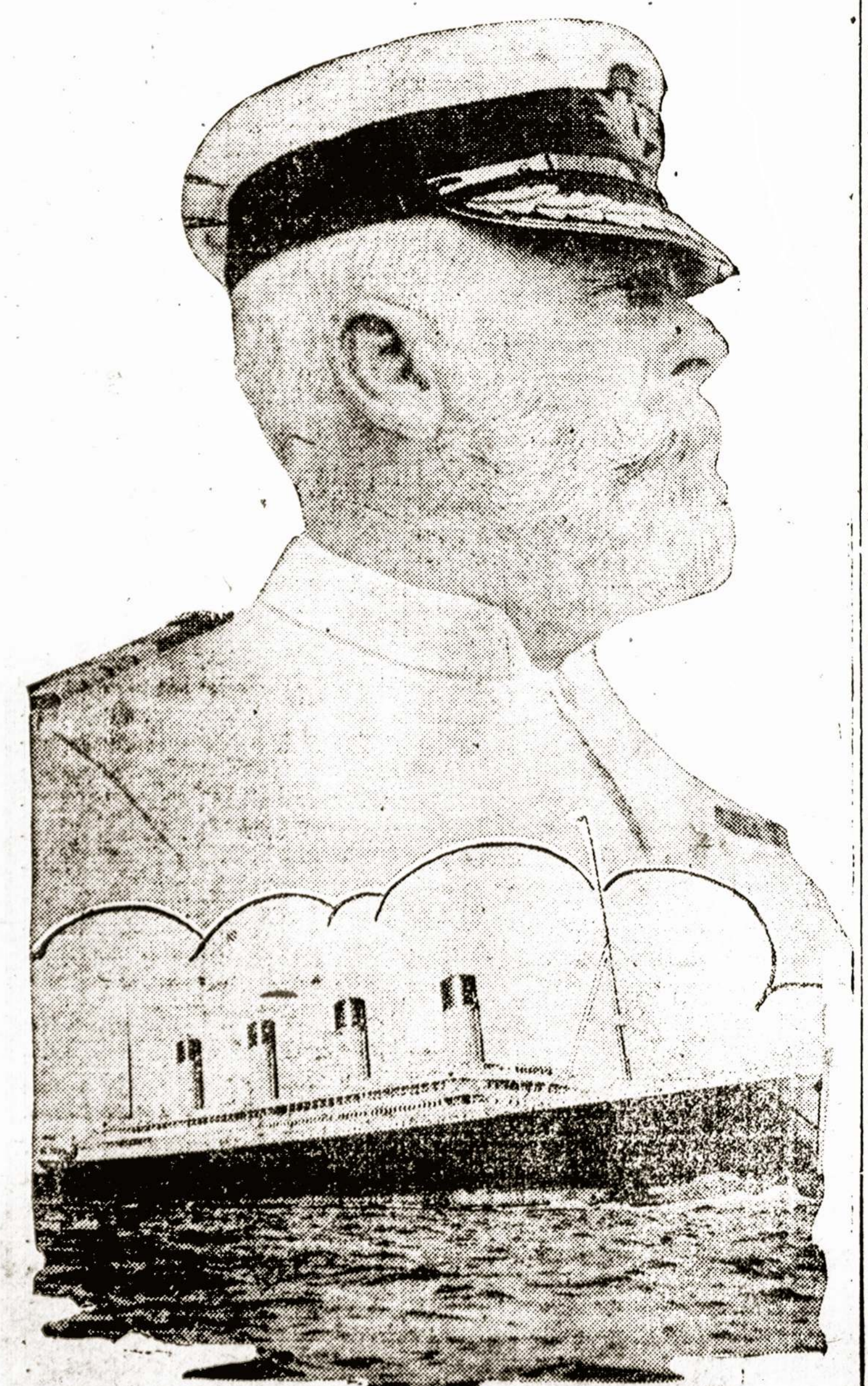
Kur-ne-kur dar laikosi vandens paviršiję gyvas žmogus. Kelio-lik valčių, iki kaupo prigrustų drebančiomis, susalusiomis, iš baimės pusiau pašalusiomis moterimis ir vaikais, siuboja ant placių vinyų ir nieko nežino, koks laukia jų likimas.

ISSIGELBĖJUSIŲ PASAKOJIMAI.

Nuško, kada laivas pradėjo skęsti.

Suvenytų Valstijų pulkininkas, A. Gracie, kuris nuško į vandenį nuo augščiausio laivo deck'o (grindų) ir plaukiojo pa-

(Pabaiga ant 3 pusl.)

CAPTAIN SMITH AND THE TITANIC
Kapitonas Smith'as ir Titanic'as.

(Pabaiga nuo 1-imo pusl.)

kol nesurado gelbėjimos diržo, štai ką pasakoja:

"Titanic" užsoko šonu ant ledinio kalno, kuris peržėrė visą dugną, kaip kokią sardinkų dėžutę. Tuojais paspausta guzikus ir uždaryta laivo vandeniui skyrus. Nuo susidauzimo iki laivo paskendimo praslejo 2 val. ir 20 minučių. Mane priekėlė mano kajutų apie pusiau naktį. Kada laivas paskendo, tai pagal vandens virsmą išrodė, lyg didelė propelerų jėga varu nuvarė jį jūrų gelmesna. Tas turbūt pasidarė nuo katilų eksplozavimo. Aš atsimenu, kad tuom laiku aš labiausiai bijojau, kad nereikėtų man suvirti karstuose garuose ir vandenyje. Antrasai aficerius, su kuriuom stovėjau ant augsčiausio laivo deko, sakė man, kad ir jį tokia pati baimė buvo tuom laiku apėmusi.

Kaip žaibai, įvairių įvairiausių mintis sūdydavo mano galvą. Aš atsimenu savo namus, šeimyną ir namiščių ir man išrodė, buk mano dvasia, atėjus pas juos, sako jums: Likitė sveiki, — ant visados!...

Po kelis kartus aš pradėdavau melstis, prašydamas išgelbėjimo, nors gerai žinojau, kad greit bus po viskam ir kad jau arti mano paskutinis galas.

Sokau juresna.

Sunkiausiai man buvo laikyti kvėpavimą, pakol aš buvau pasinėjęs ir pakol neįsipažinau vandens paviršiu. Aš žinojau, jog suraus vandens užgeręs, aš turėčiau užduoti. Taigi įsokus vandeniui ir giliai pasinėjęs, aš visomis savo jėgomis mušiau vėl viršum. Pagalios iškilau. Man rodėsi, jog po vandeniu aš buvau visa amžiu. Apmetęs aplink akimi, nieko nemaciau tik ledą ir sudaužyto laivo liekanas. Iš visų šalių matiau aplink save dejuojančius mirstančius vyrus ir moteris. Antrasai laivo aficerius, J. B. Thayer Jr., kursai plaukė beveik greta su manim, pasakė man, jog tik-ką prieš tai, kaip mano galva išsinerė išpo vandens, toj vietoj nukrito vienas "Titanic" kaminas. Aš matiau laivo lauzus visur aplink ir stovėjau už visko, ką tik galėjau pasiekti. Sugriebiau didelį medinį rasta, kuris galėjo mane išlaikyti. Bet tuom pat laiku arti užtėmėjau apverstą dugnų viršum valtį. Metęs rastą, plaukiau prie valtės. Daplaukęs sugriebiau už peties kitą vyrą, kuris buvo prie tos paties valtės priekės. Susigriebęs valtės ir užmetęs koją ant valtės, išėjau. Ant šitos valtės buvo jau apie 20 vyrų, kurių dauguma buvo, "Titanic" tarnai-joninkai. Du vyrų, — vienas vienam, kiti kitam valtės gale, — pasiėmę lentgalius rankosna, stengėsi išvesti valtį iš tarpo visur beplaukiojančių laivo lauzų.

Tuom laiku ant mūsų apvirtusios valtės prisirinko tiek žmonių, ir valtis nugarino taip greitai, jog dar keliems užsikabimams, galima buvo tikėtis, kad valtis eis dugnui. Tie, kurie jau buvo valtį, apsaugojimui loanos gyvasties, nenorėjo daugias žmonių ant valtės priimti. Tai buvo liudniausia ir baisiausia regykla. Gailingi šauksmai ir prašymai skęstančių skamba mano ausyse ir iki šiol. To aš nepamiršiu, pakol busiu gyvas.

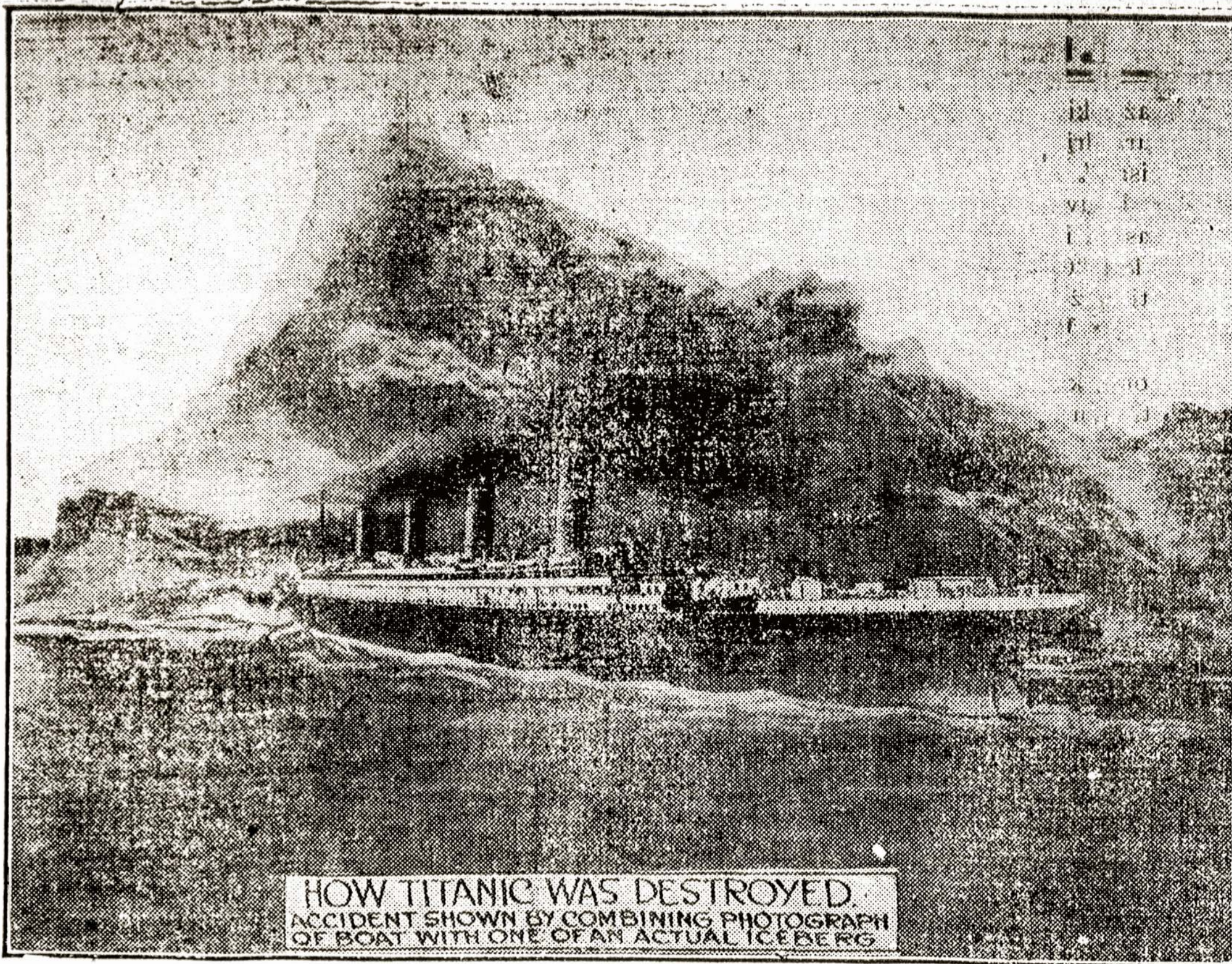
"Laikykis, broliu, ko laikaisi, — šaukė mes kiekvienam, kuris bandė už mūsų valtės sugriebti, — įėjau dar vieną priimtum; tai višį neuitam dugnui". Ir daugmas, kuriuos mes tokiu būdu atmetėm, sakė: "Lai Dievas jus saugoją"...

Teip mes plaukiojom, laukdami pagalbos. Visur aplink matėme šviesas, ypatingai stačiai priešakyje, kur žalios šviesos murgėjo ir laikas nuo laiko raketos viršum išsokinėjo.

Vėliaus dazinojome, jog jas leido viena "Titanic" gelbėjimosi valtis. Teip praleidome visą naktį. Valtis buvo giliai nuskenkusi po mūsų kojomis ir vos vos laikėsi.

Ar mes meldėmės? Visą kiau-rų naktį nebuvo valandės, kad mūsų malda būtų pasiliovus. Žmonės, kurie, rodos, senai pamiršo kas tai malda, atsiminė sau savo vaikystės maldas ir sustingusiomis lūpomis vieną po kitai kartoję. Visi bendrai kalbėjome poterių kelis sykus.

Visi buvome sukietai rėdus po du, balansuodami valtį ir bijojami žmės sukursti; nes mažiausias neatsargus kenonors pasijudinimas

HOW TITANIC WAS DESTROYED. ACCIDENT SHOWN BY COMBINING PHOTOGRAPH OF BOAT WITH ONE OF AN ACTUAL ICEBERG.

Kaip Titanic'as užsoko ant kalno.

galėjo išversti valtį iš po mūsų kojų. Rodėsi, kad Dievas mums ejo pagalbon ir visai nuramino vandenį, nes jūros buvo visai lygios ir nevilniotos.

Mums rodėsi jog visą amžių mes laukėm, pakol pagalios pamatėme ant horizonto ateinančios "Carpathios" šviesas. Pažinome ją, o "Titanic" telegrafistas, kuris buvo ant mūsų valtės (išsivijo buvo 35 žmonių) patvirtino, jog tai yra ne kas kitas, kaip "Carpathia".

Kada mes įtemptomis akimis žiūrėjome "Carpathios" linkui, viens prabilo, kad kitas laivas artinasi iš užpakalio. Nieks nedrįso atsigržti, teip bijojomės sugadinti valtės lygsvarumą (balansą). Pagalios antrasai aficerius, apie kurį pirmiaus minėjau, paliepė vienam atsigržti; visi kiti turėjo stovėti, kaip stovėjo. Jei-gu šitas vienas žmogus būtų patvėręs, gal visi butume žuvę. Atsigržęs žmogus pranešė, jog jokio laivo užpakalyje nesimatyt.

Kada prasvito rytas, pamatėme keturias "Titanic" valtis, atficerius sušvilpo, kad atkreipti jų atydą į mūsų begalo pavojingą padėjimą. Arčiausia valtis paskubino mums su pagalba.

Greit atėjo ir Carpathia.

CHICAGIETĖS PASAKO. JIMAS.

Ponia Hippach, chieagietė, išsigelbėjusi su savo dukterim, apie "Titanic" nelaimę papasakojo šiaip:

"Mes jau buvome atgulusios, kada laivas susidūrė su lediniu kalnu. Susitrenkimas buvo labai sverlus. Mano dukterė nei nepabudo; prikėlė ją tik išsiveržiančių garų užimas. Sino-tuo apigausios išbegom iš savo kambario. Kažinkas pasakė, kad sudurėm su lediniu kalnu. Norėjome bėgti pažūrėti to ledinio kalno, bet vienas jureivis sulaukė, pasakė, kad dar peršalsim. Sugrįžom kambarin, apsisivilkom, ir tada vėl išėjom. Dabar jureivis jau nebestabdė, bet liepė užsidėt gelbėjimos juostas.

Išėjusios viršum, pamatėme nuleidžiant laivelius. I laivelius nesiskubinom eit, nes manėm, kad bus atvangiau pasilikus ant laivo. I pirmuosius laivelius ir šiaip mažai kas tesėdo. Žmonės kalbėjos, kad laivas nelabai tepagadintas ir galėsias išbuti ant vandens mažiausia 24 valandas. Kiti sakė, kad visai netoli esąs laivas "Olympic", tai galėsias atplaukti ir visus paimti. Niekas nei nepanė, kad gali pritrukti laivelii.

Prieš prasidėjus pulkamin-kas Astor pasakė, kad nors nėra didelio pavojaus, bet kad reikia sėst į laivelį, i kurį jis tik ką pasodinęs savo pačią. Mes sėdom laivelin. Jame tebuvo du jureivii, ir tie nemokėjo kaip elgties su irklais. Kada mūsų laivelis pasiekė vandens, iš trečios klasos soko kažinkas vyras ir tik ką neapvertė laivelio. Tą vyrą pamatėm laivelin.

"Pradėjom skubiai irkluoti, nes iš apačios aiškiai matės, kad laivas greit skęsta. Bijojom, kad neįtrauktų verpetan. Iš laivo girdėjome rėkiant, kad dar su-grįžtume ir paimtume daugiau žmonių, bet grįžti mes nedrįsom.

Nuplaukus apie 65 sieksnių, mes išgirdome baisyą eksploziją. Visomis spėkomis irklavom, kad neįtrauktų mus verpetan. Matėm, kad skęstančiam laive viens po kitam gėsta žiburiai. Užgeso visi, težidėjo dar tik vienas angštai stiebe. Pasidarė tamsu. Išgirdome baisy rėksmą žmonių ant laivo. O, aš niekad to negalėsiu užmiršti!

"Mes paėmėm savo laivelin iš vandens atsuotę pusiau sušalusius žmonių. Paskui užvažiavom persivertusį laivelį, ir iš jo paėmėm dvyliką žmonių.

"Laiveluose išbuvom iki rytui, kol atvažiavusi "Carpathia" išgelbė mus. "Carpathia" sustojo už kokių dviejų mylių, ir mes turėjom prie jos priplaukti."

ISSIGELBĖJO DU VAIKU — NEŽINOMA KIENO.

Tarp išsigelbėjusių nuo "Titanic" nelaimės yra du mažų vaikų, vienas dviejų, kitas keturių metų amžiaus. Vyresniojo vardas Louis, mažesnysis vadinas "Lump". Kalba francužiškai. Jų tėvai, matyt, paskendo su "Titanic" nu. Paskutinis jų rūpesnis buvo įmesti į vieną iš nuleidžiamų laivelii savo mažus kudiukus. Kudiukai dabar globojas panelė M. Halls, irgi išsigelbėjusi nuo nelaimės.

JIEŠKO LAVONŲ.

White Star linija išsiuntė garlaivį "Mackay-Bennett" įsėkoti lavonų toj vietoj, kur paskendo "Titanic". Jieško tik plaukančių lavonų. Ant dugno leisties negalimas yra dalykas, nes toj vietoj yra daugiau kaip keturi verstai gilumos. "Mackay-Bennett" išbūnas toj vietoj visą savaitę. Pravažiavusieji sublotį ties tuo dauktu garlaiviai "Bremen" ir "Rhein" pranešė, kad matę daugybę skeveldų ir plaukiojančių su gelbėjimos diržais lavonų.

TIK 705 ISSIGELBĖJO, 1600 SU VIRŠUM PRAŽUVO.

Zuvo kunigas Juozas Montvila. Pagal vėliausius surašus pasirodo, jog tik 705 žmonės išsigelbėjo; visi kiti, su viršum 1600 žmonių žuvo. Pereitame "Lietuvos" numerįj paminėjome, jog tarp žuvusių buvo viena lietuvaitė, panelė H. Juodis, dabar gi, girdime, jog dar vienas lietuvys dingio, — kun. Juozas Montvila. Nieko negalima buvo iki šiolie sužinoti apie panelę Juodžiną; lyginai iki šiolie dar nežinome, ar buvo ir kiek buvo lietuvių trečioj klasoj. Vienok, kadangi šitas laivas ejo iš Anglijos, o lietuvių daugiausia keliauja vokiškomis linijomis, arba per Liepą, tad galima tikėtis, jog jeigu čia buvo lietuvių, tai labai nedaug.

Apie kun. Juozą Montvilą šiteip rašo "Žvaigždė":

"Kun. Juozas Montvila, dar jaunas kunigėlis, skaitas tik apie penktus kunigystės metus, negalėjo tėvynėje gyventi dėlei prakaitimo rusų valdžiai. Jis, nabetis, pakrikštijo kokių ten uniojų kudių ir už tai prikibus prie jo valdžia neleidė Seinų vyskupui, kad jam duotų kur vietą. Buvęs koki laiką prisiglaudęs

prie "Saltinio" redakcijos, galų gale pasiryžo keliauti Amerikon, kad čia dėl savo brolių lietuvių labo pasidarytų. Buvęs tas kunigėlis tykus ir gražus pobūdžio. Labai gražų turėjo plunksną, ir su pagalba tos savo prigimtos dovanos tikėjosi buti naudingu nariu Amerikos lietuvių gyvenime. Pačio iš Marijampolės parapijos."

DŽIAUGĖSI, KAD LAIVAS PASKENDO; GAVO KAILYN.

Milwaukee, Wis. Du suaugusių vaikynų, važinodami State st. katvekaru, garsiai kalbėdami, gysrėsi "socialistais" esą. Jie garsiai, stovėdami gale karo, pasakojo, jog jie džiaugiasi, kad "Titanic"as paskendęs.

"Tai yra puikus dalykas, kad toki "guys", kaip Astoras, Strausas, Butt ir keli kiti milijonieriai nuskeno", — sakė vienas kitam.

Sale jų stovėjo tulas B. W. Stone, kuris atydzial klausė šių dviejų kalbos. Mitydami, kad B. W. Stone yra užinteresuotas jų kalba, jie pasiklausė, ką jis apie tai mano.

"Joks doras vyras, kurio gyslose bėga tikro Amerikono kraujas, nepasakytų panašias dalyko, kaip jūs pasakėt", — atsakė jiems Stone.

"Tai aš manau, kad tu ir gi vienas iš tokių piniguočių (one of them money guys)", — išsišiepė vienas vaikinąs, gi kitas pridurė: "Tu esi melagis".

B. W. Stone šovė kumščia vienam ir griebėsi kito. Pasirodė ir policija. Publika išaiškino, kaip atsitiko visa istorija.

Policmonas, pažiūrėjęs ant sustinusios "socialisto" burnos ir juodos jo akies, padavė Stone ranką, dekuodamas jam už gerai atliktą "džiabą".

—

GAVO SUMIŠIMO PROTO.

Keli, išsigelbėję nuo "Titanic"o, pasazieriai pavojingai ant Carpathios susirgo ir numirė, neaplaukę New Yorko. Pasakojama, jog keli teigė gavo sumišimą proto, o viens, išsėdęs New Yorko, pradėjo šokti ir jį turėjo paimti ligonbutyn.

AUKOS IŠGELBETIEMS.

Carpathia pribuvo New Yorkan su visais išgelbėtais 18-tą, šio mėnesio. Beveik visų kliausių išgelbėta lygiai. Trečios klasos išgelbėta 200, beveik vienu moterių ir vaikų.

Šitie nebaigė daugiausiai reikalauja pagalbos. Todėl jų naudai pradėta rinkti aukos čia ir Anglijoj beveik tuojais; kaip pasakojama, apie tą baisyą nelaimę.

I kelias dienas suplaukė šimtai tukstančių dolierių aukų iš visų šalių. Jos dar ir dabar plaukia. Tomis aukomis aprūpins nelaimingus emigrantus ir šeimynas pražuvusių.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

p. J. Ruikis. Ačiū; sunaudosim 1 ir 3; antro ir ketviorio gerai nesuprantam.

Valiausios Žinios.

Laikraščiai jau einant spaudon, gauta žinia, jog **MACKEY-BENNETT** laivas išgaudė iki šiam laikui 77 paskendėjus. Surasė yra keletas lenkiškų pravarčių. Lietuviškų nesimato. Pirmos klasos surasė yra viena pravarde, kuri lyg ir panaši į lietuvišką. — Ramon Artagaveytia. Gal bus graikas.

SURINKTA BEVEIK MILIJONĄ DOLIERIŲ.

Anglijoj ir Amerikoj iki šiam laikui surinkta Titanic'o fondan arti milijono dolierių aukų.

NEKALTINA KAPITONO SMITHO.

Garsus Anglijoj kapitonas **McKAY**, kuris per 40 metų perplaukė Atlantiką 800 sykų, neužduš nei vieno žmogaus, sako, jog kapitono Smith'o negalima kaltinti už Titanic'o nelaimę. Vienok jis mano, jog butinai reik, kad laivai imtų saugėnį kelią, labiausiai į pietus.

IŠ AMERIKOS.

MOTERIS PĖKŠTININKE.

New York. 10 balandžio iš čia pėkščia išėjo į Chicago moteris **Davis Beach**. Ji tikisi atiti Chicago 1 birželio dieną. Paskui ją seka automobilijų tarnaitė ir vėža valgius. Taigi aišku, jog keliaininke nepavargs kelionė, o jeigu ir pavargtų, gales automobilij pasilesti.

REIKALAUJA IŠDAVIMO MILIJONIERIŲ.

Trenton, N. Y. Gubernatorius **Wilson** pasirašė po reikalavimų, kad New Jersey valstijos teismui būtų išduoti mėsimo trasto perdetiniai, Chicago's skerdyklų savininkai **Ogden Armour** ir **Edward Morris** už sukalbį ir išnaudojimą žmonių. Reikalanti lengva, bet išgauti milijonierius labai sunku.

AUDROS IR TVANAI.

New Orleans, La. Šiautė čia audros, nuo smarkių lytų užgimė dideli tvanai, kurie ant didelių plotų išnaikino javus laukuose ir plantacijąs. Pravažiuojant ir daug žmonių. Vėtra sugriovė dang triotib. Sandherne iš vandens išgriebta 300 žmonių.

SUSIMUŠE GARLAIVIAI.

Galveston, Texas. 20 kovo d., prie įėjimo į čionykštį portą laike tirstos miglos susimusė garlaivys "Denver" su garlaiviu "El Sad". Abudu garlaiviai teip drūčiai tapo pagadyti, kad turėjo uostan grįžti. "Denver" paėmė 17 garlaivio "El Sad" įgulos žmonių.

SUKURYS.

Bloomington, Ill. Smarkus sukury. 20 balandžio dieną aplinkinėse Chatworth daug nuostoliu pridirbo; mumsė daug stegų, daug farmų sugriovė, nutraukė telegrafų vielas. Užmista apie 30 žmonių.

IŠ DARBO LAUKO.

GAL GREITAI SUSITAIKYS.

Jau pereiname numerįj minėjome, jog galima tikėtis, kad angiekasių ir kasyklų atstovai susitaisys ir streiko šūklela išsiblaškys. Teiggi minėjome, jog besitarančių pusių komisija nesusidoda laikraščiams jokių žinių, apart to, kad sutartis čia geru keliu ir tikimasi greit visiskai susitaisyti. Komisija laiko viską paslaptįj todėl, jog, matomai, bijosi, kad laikraščių reporteriai neįskraipytų žinių ir tuom nesukeltų bereikalingų nesupratimų.

Komisijos posėdžiai persikėlė New Yorkan ir ten toliaus derybas varoma.

Šią savaitę teip pat dar nepriėta prie derybų galo, vienok juo tolyn, juo labyn juodi streiko debesiai skirstosi ir aplink pasakojama, kad derybos greitai užsibaigs geroju.

Komisija čiesi darbo energikai ir nors ji nenori paduoti jokių žinių, tai vienok kalbama, buk mokesčiai ir algų klausymas kuonevisiskai užbaigta. Iki klausimai, kaip ve: pripažinimas unijos, trumpesnė darbo diena ir t.t. nors dar iki šiolie neuzbaigti, tai vienok abi pusi svarstosiuos dalykus rimtai, be užsikirtimų ir reik tikėtis, jog iš šiuose dalykuose abi pusi gražiai susitaisys. Menama, kad abi pusi šiek tiek nusileis, — vadinasi eis ant kompromiso.

Komisijos darbas čia teip greitai, jog tikimasi, buk ateinančią savaitę viskas užsibaigs ir sutartis tarp angliakasių ir savininkų atstovų eis per mainierių balsavimą dėlei patvirtinimo.

Anglekasių prezidentas, p. White pasakė, jog jis tikisi, kad viskas greit užsibaigs gražioju ir streiko nebus. Vienok jis ne-

norėjo pasakyt, kaip greitai komisija užbaigs savo darbus. Reik tikėtis, jog šiomis dienomis viskas paaiskės ir tada galėsime pranešti skaitytojams platesnes žinias.

LAWRENCO STREIKO ATBALSIAI.

Lawrence suareštuota 19-to balandžio tulį **Joseph Caruso**, kur jį iria kaltu esant už užmušimą Onos Lopizzo laike streikinių riaušių.

J. Elliot ir Arturo Giovannitti du streiklaunų, kaip pranešė laikraščiai, teiggi kaltinami, kaip prie tos žmogžudystės prisidėję.

William E. Trautman iš Chicago's, organizatorius **Industrial Workers of the World**, tapo suareštuotas tą pačią dieną **Lowell Mass.**, kur teiggi iškilęs panašus Lawrenceui streikas. Trautman'į kaltinama už kurstymus prie riaušių.

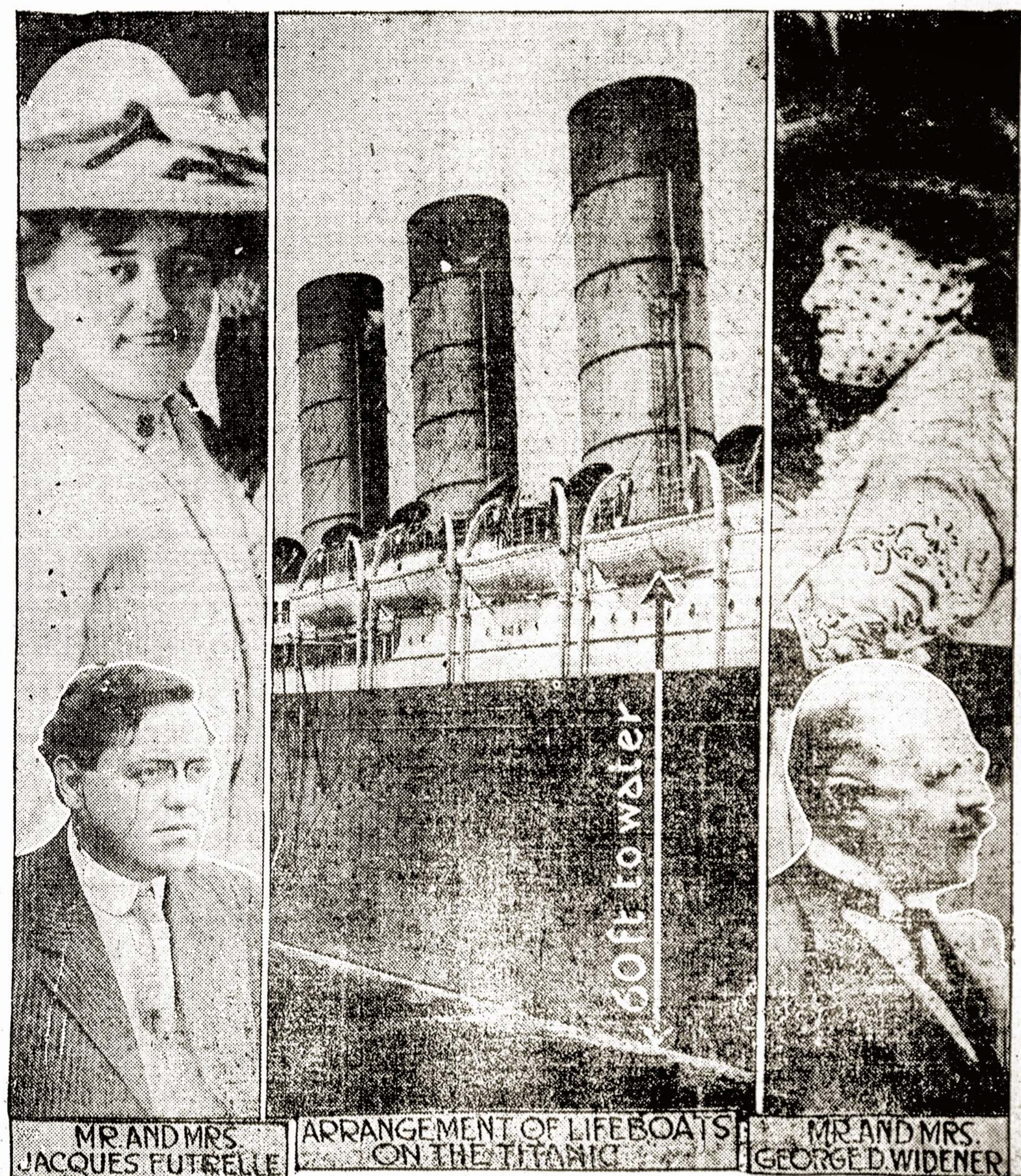
Philadelphia, Pa. Cambria Steel Company mutarė sutrumpinti darbo dieną nuo 12 valandų ant 8 valandų. Kaip visose plieno ir geležies dirbtuvėse, teip ir čia, darbas čia be palovos per kiauą dieną ir naktį. Iki šiolie buvo dvi permains po 12 valandų; viena permaina darbo naktimis, kita dienomis. Dabar bus trys permains, kiekviena dirbs tik po 8 valandas.

Jeigu tikėt kompanijos direktorini **Percival Robertsui**, tai darbininkai buk vėlyja dirbti ilgas valandas, nes tokiu būdu jie daugias uždriba. Iš jo žodžių matyti, jog darbininkai yra apmokami nuo valandos darbo; tas todėl reiskia, jog sutrumpinus darbo dieną, sumažės teiggi ir darbininkų mokesčiai, nes jiems bus mokama tik už 8, vietoj 12 valandų darbo.

San Francisco, Cal. Austri jos konsulus pagsarino perserėjimą darbininkams, agentų vihojiamiems j San Francisco, bu čia reikalaujama darbininkų ren gimni parodos, kuri atsisbu 1917 m. Konsulus užtikrina, jog čisuviliota darbininkų daugiau, ne gu reikia, todėl šis kitur atkak darbo gauti negali.

New York. Atstovai 50 geležinkelių ir rytus nuo Chicago atmetė masinistų reikalavimą, kurie reikalavo algų pakėlimo.

Calumet, Mich. The Calumet and Hecla Mining Co. pakėlė 10% algas savo darbininkų kasyklose Tamarack, Osceola, Alcock, Alboenz, Sole Royale, Centennial, La Salle, St. Louis ir Laramie. Dirba ten 8000 darbininkų.

Titanic'o augstumas nuo vandens iki valčių — 60 pėdų. Paveikslai kelių laivo pasazierių. Moteris išgelbėtos, vyrai žuvo.

NUO REDAKCIJOS.

Viel laikraščiu stūdomi laikraščiai turi būti pažymėti autorius parašu ir adresu. Pasirašantieji pseudonimais, turi parašyti redakcijos žiniui, ir savo tikrąjį vardą. Redakcija pasilekia sau teise atsiųstus laiškus, kurie nepasiekia tikslinio adreso, ir atsiųstus laiškus, kurie nepasiekia tikslinio adreso, ir atsiųstus laiškus, kurie nepasiekia tikslinio adreso.

Apžvalga.

BAISI NELAIME.

Žuvo milžinas "Titanic". Kartu su juom dinga apie šešiolika šimtų žmonių. Didelė tai nelaimė, didesnės nelaimės iki šiol nepasitaikė. Neįstabu todėl, jog pirmas klausimas, kuris kiekvienam veržiasi iš lūpų, yra: kas gi kaltas, kas turi atsakyti už tiek gyvasčių?

Išvairių visų šalių laikraščiai įvairias suranda nelaimės priežastis ir įvairias kaltina ypatas. Vieni kaltina laivo kompaniją, kiti kaltina laivo kapitoną Smith'ą, treči kaltina nelaimingai susibūgusias aplinkybes.

Dabar Suvenyčių Valstijų valdžia ir Anglijos parlamentas uoliai tyrinėja šią klauimą ir be abejonės greitai laiku užgirsime jų dekretą.

Vienok jau ir dabar galima numanyti, jog galų gale pasirodys, kad dalis kaltės puola ant White Star kompanijos, kurios Titanic'as buvo savastimi, gi kita daug mažesnė dalis kaltės puola ant laivo kapitono, Smith'o.

Keli dalykai yra aiškūs. Pirmiausiai aišku tas, kad Titanic'as, kaip ir kiti laivai, neturėjo užtektinai gelbėjimosi valčių. Jų buta tik apie 20, ir jos galėjo sutalpinti apie 900 ar 1000 žmonių, daugiausiai. Tuom tarpu laivas vežė apie 2300 pasąžierių, taigi nelaimė atsitiks, vos trečdalis pasąžierių galėjo veltimis gelbėtis. Laivas buvo įtaisytas puikiais, tik pasilinksminti nui skirtų vietų ir įtaisymų. Neturėta užtektinai valčių, kurios galėjo kuone visiems išgelbėti gyvą.

Reik didelės nelaimės, reik didelių aukų, kad žmonės išmoktų "lekcijų". Tik didelė nelaimė atsitiks, griebiasi taisyti klaidas, kurias kiekvienas matė, bet j kurias pirmasis niekas atydos neatkreipė. Taip, andai Chicago, Iroquois teatrui užsėdęs, žuvo bene 700 žmonių vien tik todėl, jog teatras neturėjo pakaktinai durių ir durų į vidų, vietų laukan, atsidarinėjo.

Septyni šimtai žmonių dingo dėl klaidos bei peiktino apšileidimo.

Teip pat ir čia, delei stokes ke, liotikos valčių, žuvo keiolioka šimtų žmonių. Tai kriminališka, nedovanotina klaida, delei kurios nustojo gyvasties ne tik tie, kurių turiai siekia šimtų milijonų dolerių, bet ir daugybė paprastų neturtingų žmonių, palikdami našles ir vaikus.

Gal tik dabar atsidarys akys ir valdžia įstatymais privers kiekvieną laivą turėti tiek valčių, kad visi pasąžeriai galėtų juse sustilti.

Antra vėl, Titanic'as, ėjo visais garais, nors jo ir žinota, kad apeliokėse pasirodė pavojingai lediniai kalnai, nes kiti laivai jį perspėjo. Bet Titanic'as ėjo pirmu kurtu krsai Atlantiko vandenyną ir jo, mat, norėta sumušt greitumo rekordą — vadinas praplaukti vandenyną trumpesniu laiku už visus kitus laivus. Sakoma, (tyrinėjimai tai parodys), buk laivo kapitonas gaves nuo savo viršininkų paliepiną sumuštį tai rekordą už bent kokią prekę.

Cia bus antra kompanijos kaltė. Dėlei greitumo, laivas rizikavo gyvastimis pustrėčio tukstančio žmonių.

Iš kitos vėl pusės galima būtų kaltinti ir laivo kapitoną Smith'ą už tai, jog jis, gaves bevieliniu telegrafu perspėjimus apie pavojingus kalnus, nepaliepė sumažinti laivo greitumo ir siuntė laivą atčiai ant žinomo pavojaus.

Reik būtų teisingu ir neužmiršti to, jog nei kapitonas nei kompanija nemorėjo tos baisios nelaimės. Kapitonas atidavė už tai savo gyvastį kompanijai vietoj uždario nustojo apie 30 milijonų dolerių ir ją dar laukia ir kita bausmė. Vienok nežiurint j tai, reik nepamiršti, jog niekas neturi tiesos rizikuoti gyvastimi su tik tukstančių žmonių.

bet net ir gyvastimi vieno žmogaus. Tie žmonės pavedė savo gyvastį jį globai ir, teip sakant, "suleriavimas" toms gyvastims yra kriminalis prasižengimas, kuris privalo but teisingai nubautas ir neprivalo daugiaus atsi-kartot.

Dar vienas dalykas. Vietos aplink Newfoundlando salą visados buvo ir yra pavojingiausios vietos todėl, jog čia visados beveik viešpatuoja nepermatomos miglos ir šiom laiku plaukioja ledynų kalnai. Laivai privalėtų lenktis žiemas, pietuosna, ir ap-sukti šias pavojingas vietas; nors tuomi ir pasiilgintų kelias. Rodos, dabar jau bene visos kompanijos išdavė paliepinus, kad laivai teip ir darytų, bet tik dabar, — kada vandenyno dugne guli keiolioka šimtų niekuom nekaltų žmonių....

Lai šitas bausis atsitikimas bus pamokinimu ateityje!

NAUJOS IMMIGRACIJOS TIESOS.

Leis Amerikon tik mokančius skaityti ir rašyt.

19 balandžio Suvenyčių Valstijų senatas perleido naujas tiesas, sulgy kurių kiekvienas imigrantas turės parodyti, jog jis moka skaityti ir rašyt bile kokioj kalboj. Pagal šią naują įstatymą, kuris vadinas Dillingham bill (pagal vardą senatoriaus Dillingham'o, įnešusio šią projektą), joks imigrantas nebus priimtas, — vis vien iš kur: iš Europos, Kanados, Meksikos, ar kitos viešpatystės, — jeigu toks imigrantas nemokės skaityti ir rašyt bent savo prigimtoj kalboj.

Išimimas padaryta tik tiems imigrantams, kurie bėgtų šion šalin nuo tikėjimiskų persekiojimų.

Ką darys su politiskais pabėgėliais?

Iki šiam laikui neteko dar matyt pilnos kopijos naujų įstatymų ir todėl sunku spręsti, kas juose pasakyta apie politiskuosius prasikaltėjus, kurie norėtų įsikoti sau prieglaudos šioj šalyj.

Vienok žmonės, kurie turime po ranką, praneša, jog per senatą perėjo teipgi naujas imigracijos teisų pataisymas, sulgy kurio galima bus grąžinti atgal tuos ateivius, kurie darys čia suokalbinius su tikslu nuversti kitos viešpatystės valdžią, — vadinas galima bus prasišalinti iš Suv. Valstijų tokius revoliucionierius, kurie, čia atvykę, nesiliautų savo revoliucionierisko veiklumo.

Nors kalbama, kad šitas naujas įstatymas padarytas prieš Meksikos revoliucionierius, kurie persikėlę į Suv. Valstijas išdirbinėja visokių revoliucionieriskų planus ir laiko tą nelaimingą šalį, kaip kokią verdantį puodą, nuolatinių revoliucijų, tai vienok tokių šnekos nelabai yra pertikrinančios. Niekas juk nedaro tokių įstatymų, kurie tikty tik vieniems žmonėms. Įstatymai, pačia sąvą prasme, visados paliečia visus.

Todėl, jeigu toki įstatymai tiks Meksikos revoliucionieriams, tai jie tiks ir kitų šalių revoliucionieriams.

Kitu kartu mes gal turėsime progą plačiau pakalbėti apie Meksiką ir kitų Vidurinės Amerikos respublikų revoliucijas ir revoliucionierius. Šiuom kartu tik pastebėsime, jog jeigu nauji įstatymai palytės tik tokius rusies revoliucijas ir revoliucionierius, kaip kad yra dauguma Vidurinės Amerikos revoliucijų ir revoliucionierių, tai tas dar nebus didėle bėda: ten revoliucija, tai teip kaip pas mus nelyginamai garsaus kunigaikščio Jociaus milijoninės korporacijos: be galo ir be jokio gero rezultato....

Vienok jeigu tos naujos tiesos lytėtos ir visų politiskųjų prasižengėlių, — o teip lyg kvepia, nes jiems nepadaryta išimties, kaip kad padaryta tikėjimiskos rusies prasižengėliams, — tai tas būtų visiškai kitas dalykas. Vienok, pirm laiko apie tai nekalbėsime.

Padidinta pagalinė mokeskis. Iki šiol kiekvienas imigrantas, atvykęs į Suv. Valstijas, turėjo užmokėti (per laivų kompaniją) \$4.00 pagalinės takso. Naujas įstatymas šią takso padidino nuo \$4.00 apt \$5.00.

Nauji įstatymai teipgi žada reformuoti visą Imigracijos Departamento veikimą. Kokios bus tos reformos, dar nežino-

ma, vienok reik tikėtis, jog bus toli pagerinimai apsaugojimui atvykusių imigrantų nuo įvairių išnaudojimų ir pavojų, apie kuriuos buvo plačiai rašyta peretuose dviejose mūsų laikraščio numeruose K. Aušrio straipsnyje antgalviu: "Imigrantai pas mus ir Argentinioj".

Lietuvys dailininkas savamokslis.

"Birutė" rašo, kad nesenai viename Tilžės knygynė buvo išstatyti viešai parodyti tiliškiolietuvio Purkaus paveikslai ir piešiniai. Tie lietuviu dailininko darbai radę didelę dailės mylėtojų pritarimą, pagyręs juos net vokiečių dienraštis "Tilsiter Zeitung". Purkus esąs savamokslis, nebuvęs jokioje dailės mokykloje.

Užrašė 100000 rublių.

"Kur. Litewski" No. 55 praneša, kad p. M. Kerbedis užrašė 100.000 rubl. statyti kum. Maleckio "Vaikų prieglaudai" namams Peterburge. P. Kerbedis yra su-lenkėšis lietuvis, o ta prieglauda — lenkų.

"Keleivio" redaktorius žydas?

Andai "Keleivis" ir kiti tos rusies laikraščiai smarkiai užsiėmė ant "Lietuvos", įvykus permainingos jos redakcijoj. "Lietuvos" išleistojas, atsakydamas, terp kitko paminėjo gauda, kurs nuo tuo laiko visiems apie ausis, tarsi musė, "byzga", butent: buk "Keleivis" išleidinėja žyda, o jo Gegužis & Co., tai tik teip sau — jų priedangalas.

"Keleivis", kuris paprastai myli garsiai kalbėti, nepasakius — kolioties) ir tik truksmų gyvuoliai, šiom kartų užsiėmė teip, jog nei — be. Net liovėsi "Lietuvą" koliojęs.

Tuom tarpu pasirodo, jog ne tik Chicago girdėta apie "Keleivio" įtariniamą žydiškumą. Štai "Vienybė Lietuvinkų", N. 16, rašo:

"Mes teip gi turime ant rankų vieno žmogaus, buvusio ant "Keleivio", net pas notarą palidujusiu nuomone, kad "Keleivis" esąs bene net žydu su Gegužiu ir Michelsonu atpirktas. Tas žmogus net įtaria, kad p. Michelsonas ("Keleivio" redaktorius. Red.) buvęs pirmasis Bostono žinomas kaip... žydas."

Toliaus "Vien. Liet" patėmyja, jog nors praėjo gerokas laikas, bet "Keleivis" nei vienu žodeliu nepasiaiškino ir toliaus teip baigia:

"Visgi būtų labai įdomu, jeigu ant lietuviško laikraščio turėtų įtektie žyda ir tai dar dėl tokiu nešvaraus tikslo, kaip parvežimo iš lietuvių rankų pramonės."

Manė "Keleivis" kitiems išvirti košes. Nenoroms išsivirti pats sau, o dabar, matomai, ir kabinti jos nenori.

Mes nenorėtum tikėti paskalams. Bet girdėtis, jog Rytinėse Valstijose žydai bene turi nuopirkę ir leidžia teipgi lenkišką laikraštį tuom pačiu tikslu, tai — kenkti lenkų pramonėjai. Čia-gi vėl net ir "notaro palidujimus" turi apie lietuviško laikraščio ir redaktoriaus žydiškumą.

Mes dar pamenam, kaip "Keleivis" ir Co. sienomis ir lubomis laipiojo, turėdami kokius ten sufabrikuotus "notaro palidujimus" apie kum. Ališauką. Mes nenorėtum vienok sekti toms pačioms jų pėdomis, nes ta neperideri jokiame doram žmogui, o ypač laikraščiu. Todėl mes paskalam pridodame tik paskalių vertę ir nenorėtum remis nei "notaro palidujimus".

Vienok, tas, anot V. L., ištikro įdomu. Bene "Keleiviu" vertėtų apie tai šį-tą pačiam pasisakyti, nelaukus, kol kas kitas pasakys.

Patėmyjimas. "Keleivio", N16,

štai ką skaitome delei Lawrence'o streiko:

"Štai p. Ramanausko krautuvėlas darbininkas Dagis.... vienam iš paskutinių "Lietuvos" numerų praneša, buk Lawrence'o streikieriai negave da ne vieno cento iš tų aukų, kurios buvo siunčiamos ir garsinamos "Keleivijje". "Lietuva" ta neig tuo patalino. Bet kada organizatorius Russekas pasistūo "Lietuvai" laisną apskelbti, tai "Lietuva" neapskelbė. Iš to jau aiškiai matom, kad "Lietuva" nerūpi teisybė, bet šmeižimas socialistų ir jų laikračių. Tokiu būdu "Lietuva" jau į tųdij organą, ji mėgsta nepatinkamus sau ypat ir laikračius apjuodinti, o apviesinti dalykų neleidžia."

Mes abelnai, nenorime su "Keleiviu" ginčytis. Tas būtų toks

neinteresus, ir toks tuščias darbas!

Vis viena, kaip kulimas tuščių šiaudų, gali kaurių savaite kulti ir vis grūdo neiškusi.

P. Russeko laiškas tilpo "Lietuva" N16-ame. — Ačiausiame iš citės numerų, šitaip numerų talpiname dar tulo Joe Schmidt'o (lietuvių?) laiška tame pačiame klausime. Talpiname šiuos laiškus, teip pat kaip ir p. Dagio laiškelį, ant jų loconos atsakomybės.

Daronė teipgi pilną, angščiaus tilpusią, ištrauką iš paties "Keleivio", nesibijodami, kad tie "Keleivio" įtarimai padarytų "Lietuvai" kokią skriaudą. Šiadien juog, ačiū Dievui, žmonės jau tiek sumanys ir prasilavinę, jog jie suras teisybę ir be mūsų aiškinimo. "Lietuva" tarnavo teisybei ir lietuvių visuomenei dar tada, kada "Keleivio" ponai dar vargiai galėjo "papa-mama" ištarti; tar-nauja ji dabar, kada jie išmoko visur kabinėtis, pasikolioti ir visur įieškoti to, "ko nepaliko", tikimės, jog ji tarnaus lietuvių visuomenės labui ir, tada kada jau visi bus pamišę apie "Keleivio" ir jam panašų fejerverkinių karjerą.

Linkime "Keleiviu" ir jo po-

nams geros kloties, bet gi norėtum, anot lenkų, pasakyt: "ne tedy droga, szanowni panowie!" Teip einant, vargiai galima sau ir kitiems ką nors gero padaryti.

Guy de Maupassant.

DU DRAUGU.

Vertė A. Matukas.

(Vaizdelis iš laukų prancūzų su vokiečiais karo).

Paryžius buvo prieš apgul-tas, išalkintas, mirštantis. Žvirbliai labai retai pasirodydavo ant stogų, net žiurkės išnyko iš gatvių perkasų. Malsinta alki-kuomi tik buvo galima.

Vieną sausio rytmetį, ponas Morissot; — laikrodininkas pagal užsiėmimą (taipgi batų pardavėjas prie atsitaikiniančios progos), — liudnai grįždamas namo su tuščiu skilviu, su rankomis kišinėse, staiga sustojo, pamatęs priartinantį vyrą, kuriame pažino savo draugą. Buvo tai ponas Sauvage, pažįstamas nuo Sekvanos pakraščio.

Pirm karės ponas Morissot buvo pratęs kiekvieno nedidelio rymtyje išsidinėti su bambu-sinie meškerie rankoje ir bletine perkabinta per pečius. Nuo gelžkelio stoties važinodavo traukiu iki Argentineil, o Colombes'e išsėdavo ir pečias eidavo iki Marante salelės. Kaip greit at-siekdavo tą išsivajotą savo vietą, pradėdavo žvejoti ir žvejodavo net iki pačiam vakarui.

Kiekvieną nedidelį sutikda-vo ten žmogų, — mažo ugio, nu-tukusi, bet linksmą, poną Sau-vage, —kurs paprastomis dienomis pardavinėdavo smulkų tavorą, ar-ti Sv. Panos iš Loretto gatvės, gi nedidelio sulaukęs, taipogi, kaip ir Morissot, budavo fanatišku žvejotoju.

Tankiai juodu praleisdavo teip pusę dienos, su meškerie rankoje, išsiestomis kojomis ties vandie-niu, — ir teip susidraugavo viens su kitu.

Pasitaikydavo net ir tokios die-nos, kada visai nesikalbėdavo, bet ir teip susiprasdavo, nes tu-rėjo vienokią pamėgimą, tuos pa-čius prietikus ir įspūdžius.

Vasaros laike, rymtyje, taip apie dešimtą valandą, atjaunė-jusi saulė, apdengdama tykią upę baltu ruku, šildė savo spinduliais dviejų užsimiršusių drau-gų pečius. Ponas Morissot syks-nuo-sykyjo atsiliepdavo į sa-vo draugą:

— Al! Kaip tai puiku! O poną Sauvage atsakydavo: — Nežinau kit-ko panašiai puik-kaus!

Ir to įjigms, užtekdamo, nes su-siprasdavo ir kaiminodavo viens kitą.

Rudenioj, dienos pabaigoje, kada dangus, degant nusileidžian-čiai saulei, užpildavo vandenį savo kraujotus debesius, užlie-davo purpuru visą upę, apsiaus-davo raudūmdu abu draugu ir auksindavo miedžius, kurie jau geltonavo ir dreboje žieminiu siurpuliu, — ponas Sauvage, mes-davo žvilgsnį ant savo draugo Morissot ir, nusižuokdamas kal-bėdavo:

— Kas per vaizda! O Morissot, gerėdamas ir akių nuo meškerio nemulcisdamas, at-sakydavo:

— Čia geriaus, negu vaikštinėti po bulvarą, a?

Dabar, susitikę, širdingai pa-spaudė sau rankas, sujundint aplinkybių atminimui. Ponas Sau-vage, giliai atsidusęs, tarė: — Ak, kas tai do atsitikimas! — Kokie tai laikai! Standie-na, — tai pirmutinė šiemet giedri diena!

Ėjo toliaus greta, užsimiršę ir nusimynę. Morissot atsiliepė: — O ta žvejonė! O, koks tai malonus atsiminimas!

Sauvage užklauso: — Kada gi vėl pradėsime? Užėjo vėlyvė ir išgerė po stiklelį. Paskui vaikštinėjo šaly-gatviais.

Ponas Morissot, staiga užsi-turėjęs, užklauso: — Gal dar po vieną.... a?

Ponas Sauvage, su tuo suti-kęs, atsakė: — Sulgy jusų patarimo!

Ir sykiu jėjo kiton vėlyvėn.... Išėjo apsiavynę, apsaugę, kaip žmonės, kurie išalkusį skilvį apsi-pila alkoholiu. Oras buvo ma-lonus, vėjalis glamonėjo jų vei-dus.

Ponas Sauvage, kurį šiltas oras visiškai apsaivino, užstūrojo ir pratarė: — O kazi kad ten nuėjus?

— Kur? — Žvejoti. — Bet kur?

— Ant žinomos salelės. Prieša-kinė sargyba stovi ties Colombes. Aš pažįstu vadą Dumoulin, ir ištikro pavelsi mums pareiti.

Morissot susijudino nuo troš-kuolio.

— Gerai! Sutinku.

Ir išsikirstė pasiimti žvejavimo įrankius.

Valanda vėliau — ėjo abudu greta vieškelio. Ilgainiui inėjo vilijon, kurioje vadas gyveno. Nu-sijukė išgirdęs jųjį meldimą, bet leido jiems savo fantaziją užganėdinti.

Apturėję obalsio ženklą, leido-si tolesnėn kelionėn.

Netrūkus perėjo priešakinę sar-gybą, vėliau — apleistą Colom-bes ir pagalios atsirado tarpe vy-nynų, susidriancijų viens su kitu ties Sekvana.

Buvo vienišiolikta valanda.

Priešakyje kaimas Argenteuil at-sivaizdino jiems, ir miręs, Kal-vos Orgemont ir Sanno išsirodė viešpakišs figūros, kuri net iki Nanterre buvo tuščia, visiškai tuščia, su nuogais vyšnių me-džiais.

Ponas Sauvage, rodydamas į kalnų viršunes, tarė: — Prusai ten už jųj!

Ir laukinis neramumas apėmė abu draugus tokišs šalies apeli-keje.

"Prusai!" Jie iki šiol dar ne-matė jų, bet apie Paryžių smar-kiai juos jau nuo kelių mėnesių atjautė; jie naikino Prancūziją, plėšė, žudė, alkino ir atrodė jie žiauriai, neapveikiamais.

Nu neapsakoma baimė jungėsi neapykanta ant jų nematomų ir apveikiančių juos žmonių.

Morissot, baimės apimtas, pra-tarė: — O, jeigu jos sutiktumėm?!

Ponas Sauvage, su prigimtu paryziečiams humoru, atsakė: — Paukauktumėm jiems žuvų išsikiept!

Baimės apimti nuo aplinkynės tyloj, svyravo valandėlę, ar lei-s ties toliaus, ar ne.

Pagalios, ponas Sauvage išrišo keblų klausimą, tardamas: — Eikiva tuoliaus, bet atsargiai!

Ir slinko pamažėli per vyny-nus, pasilenkdami ir svyruoda-mi, kartais net šliauždami slėp-damiesi už krūmų, plačiomis aki-mis ir sargiomis ausimis.

Liko perėti dalelę lygumos ties upę; greitai parbėgo ir pa-sislėpė prie upės kranto sausuose krumuose.

Ponas Morissot priglaudė ausį prie žemės, pasiklausydamas, ar neatsilieps kartais kokie dundė-jimai. Niekas neišgirdo, — buvo vieni, visai vieni.

Nusiramino ir pradėjo žuvažti.

Jų priešais salelė Marante, ap-leista, uždegė jiems kitą krantą pusę. Mazas namelis, kuriame kadaisi buvo valgykla, stovėjo uždaras.

Išsirodė buvęs nuo seno užda-rytu.

Ponas Sauvage, pirmutinis su-gavo kilbuką, ponas Morissot iš-traukė kitą; ir neparvojancijai tai vienas, tai antras pakeldavo užleistu su žuve, spindancia it sidabru, krutancia meškerio ga-le.... Buvo tai pasekmingas žve-jojimas.

Toliaus bus.

Pašnekėlių Kampelis.

Atsakymai iš perėito numerio.

21. Koki gyvuliai niekados negeria vandens?

22. Kur saulė nusileidžia du kartu į dieną?

23. Kur ir kokia mergina uždirba \$25.000 algos per metus ir už ką?

24. Kokis arklys išgelbėjo 2 tukstančių žmonių?

Atsakymai.

21. Visiems yra žinoma, jog nei žmogus, nei gyvulys negali gyventi be maisto, vandens ir oro.

Vienok vėliausi tirinėjamai pa-rodė, jog yra tokios veislės gy-vulių, kurie gali apsieiti ir ap-sieina be vandens.

Tyruose (pustfnesc) surasta gyvūnai, kurie, anot tirinėtojų, niekados negeria vandens. To-kiats gyvūnai yra tulos veislės prerijos šunų, prerijos pelės ir "Jerboa" — mažas tyrų gyvū-lis iš dalies panašus į žiurkę, iš dalies į kangarū, kodėl ir va-dinama jį dar Kangarū-Ziurkė.

Šiuos mažus gyvūlius pasi-taikydavo sugauti ir juos galima pamatyti didesniuose žverinimo-se. Čia juos laikoma ilgus metus, vienok jie niekados nei neraga-na vandens. Sako, buk jie van-dens neapkendžia ir bijosi. Bet kas labiausiai stebėtina, tai tas, jog šitų gyvūnų kunas susideda didesnėj dalyj iš vandeninės me-degos, teip kaip ir pas visus kitus gyvūlius ir žmogų. Gi tuom tarpu jie maitinasi tik sausa žole ir sausomis sėklonfais.

Tas parodo, jog jie, kaip ir kai kurie męžiai, išdirbinėja vandenį savo loconose viduriose iš sau-so maisto.

22. Ant viso pasaulio buk yra tik viena vieta, kur saulė nusi-leidinėja du kartu į dieną.

Anglijoj yra miestelis Leek. Tuojaus už šio miesto, iš vaka-rų pusės yra labai didelis ir augš-tas uolinis kalnas, už kurio saulė pasislepia apie valanda angščiaus savo paprasto nusileidimo. Sau-lei pasislėpus, buk pasidaro be-veik visiškai tamsu, mieste už-dega ant gatvių ir namuose žibu-rūs ir išrodo, kaip ir, tikra naktis užėjusi.

Tuom tarpu saulė po tulum laikui pasirodo iš kitos uolos pu-sės, grįžta šviesa, gesina gatvės ir namuose žiburius ir vėl bu-na diena iki tikram sauleleidžiui.

23. Prancūzųj yra jauha mer-gina vardu Collinere, kurį uždir-ba mažiausiai 25 tukstančius do-lierių per metus.

Jos užsiėmimas yra gana kei-stas ir nepaprastas. Ji nedirba sunkiai. Visas jos darbas štai koks: P-lė Collinere nieko daugiaus nedaro, kaip tik ragauna vyną. Pasiėmus šaukštuką vyno iš vie-nos, kitos bačkos ji turi nusprę-siti, koks yra tas vynas: ar jis yra geras, ar blogas; ar jis yra grynas, ar maišytas; ar jis yra tikras, ar falsuotas. Daugiaus ji nieko nedaro. Ir už tai gauna mažiausiai 25 tukstančius doli-rių į metus. Lengvas "džibas", ar ne?

Bet šita jauna mergina yra iš-tikrųjų nepaprasta mergina. Di-delės vyno krautuvės Prancūzųj, Vokietijoj ir Italijoj reikalauja šios merginos patarnavimų. Mlle. Collinere ištikro turi ypatingus nepaprastus, matyt įgimtus, ga-bumus. Ji niekados negeria vy-nu. Užtenka jai paimti mažą šaukščiuką vyno į lūpas ir štai ką ji gali apie tą vyną pasakyt: "Ji pašako netik kaip senas, yra vynas, kurį jį bando, bet atmena beveik iki diena, kada tas vynas buvo dirbtas. Tas yra labai svar-bus dalykas vyno pramonėj, nes juo senesis vynas, juo jis yra geresnis ir brangesnis.

Bet to dar maža. P-lė Colline-re gali pasakyt netik, kokio se-numo yra vynas, bet tik lupose paėmus, ji pasako ar tas vynas yra grynas, ar jame yra kitokių priemaišų, ir kokių. Ji pasako iš kokių vynuogių tas vynas pa-darytas ir kur tos vynuogės au-go: Californijoj, Prancūzųj, Vokietijoj, ar kur kitur.

Ji gali pasakyt net ir tokį da-lyką: ar vynuog

Dr. Emil Loebli
KULTURA IR SPAUDA
LIETUVIŲ KALBON IŠVERTĖ
VAIDEVUTIS

—o:—
(Tas).

1 telegramą, paduotą vieno Vienos laikraščio. Telegrama neprašyta, bet ištraukta iš mano turtingo techninio ydų rinkinio: "Berlinas, lapkričio 5 d. — Vienos dienraštis... gauti žinia iš Londono apie atėjusiąją iš Konstantinopolio į teikytį užinteresuotą ratelį naujieną, pasak kurios Sofijai gresias nemėgus krizis." Skaitytojas jaučiasi priverstas ešas pirkis specialią bilietą, kad iš Vienos nuvyktų per Vokietiją, Angliją ir Franciją į Bulgariją. Aiškus dalykas, kad čia sustatymas depesio aiškiai nevykės. Norint paduoti skaitytojui pilną šios žinios ir jos šaltinio tekstą, telegrama turėtų skambėti: "Sofijai gresia nemėgus krizis. Per Londoną iš Konstantinopolio gauta apie tai žinia čionykštis... laikraštis." Prie tokios stylizacijos skaitytojo akis išsiskatuoja kaip kūrėja — Sofija. Abelnai, laikraštinių stilys visuomet turi būti betarpiškai atkreiptas tikslan. Nėra tečiaus biaušesnės laikraštinių stilys paklaidos, kaip kad nenatūralumas, apsimetimas, faktų iškraipimas, veidmainiavimas ir melagystė. Visa tai išplaukia iš vieno šaltinio: iš noro išreikšti pasirinktoje formoje ką nors nepaprasto, kur arba minties lakomo stoka, arba gi medegos rūšis reikalauja, kad dalykas būtų aprašytas be didelių pretenzijų, paprastais žodžiais, blaivai ir realistiškai. Kasdienės sąvokos ir mintis tankiai išreiškiamos begalo išpuosai, augstais žodžiais. Perdaug išdidi jų plunksna niekaip nepaslenka parašyti tiesiai: "mūsų pasiuntiniai", bet būtinai rašo: "tie, kurie yra siųsti atstovauti mūsų tautos visuomenei."

Vengiama dagi paprastai primyti, tikrų ir tinkamų žodžių. Jie drovisi pavartoti žodį "geležinkelis", nes mano, kad daugiau precizijos turi "komunikacijos tikslas", o "sparnuotą vielą" geriau skamba, nekaip "telegrafas". Tokių pačių ir juokingų apsišėkimų priežastis yra kai kurių laikraštinių noras blizginti žodžių, jų neaiškiai atjauniamas ir blaivai suprantamas teisybės reikalas.

Siokiam-tokiam laikraštiniui rodosi, kad jau tokia taisyklė liepia jam savo mintis išdėti juopukiausiai formoje. Tuo tarpu visa, kas reikalinga, tai kad išsiantysis prieš publicistikos forum nepasirodytų perdaug ištaigingose namituose rubuose, bet švartame išsiginame, reikalui gi esant ir apeiginiame, tualete. Tečiaus gi tulas laikraštiniukas išsirenta sau, kaip apeiginius rubus, klauno kostiumą, — rašo be plano, nuobodžiai, neatistiškai, dirbtinai, jo stilys neturi jokios grožės nē pakilimo, yra kreivas, šakotas ir raišas. Reikėtų taip pat sergėtis tūlių sena-francužiškų manierių, kurios šiandien yra jau gramėdiškos, ordinarės, tankiai visai slykščios. Nebetinka šiandien jau ir tai, jeigu autorius leidžia sau betarpiškai, asmeniškai susisiekti su skaitytoju. Šiandien jau nebemaldaujama "malonaus skaitytojo" atydos, nebepildama komplimentų "dailiajai skaitytojai", nebepaisoma to, kad išnaudojama "gerbiamo abonentų" kantrybė. Tokių tikrų "gelelių" galima dar užtikti tik smulkioj provincionalėj spaudoj.

Jeigu net tvėrime išreikšimai turi būti tikri ir griešti, tai paprastame, turingame, laikraštyje jie privalo būti dar griežtesni ir tikslesni. Bet dėja, tame atžvilgyje daug papildyta prasizengimų. Pavyzdžiui, tulam tvirtinimui parenti išskaitoma keletas prirodyti ir baigiama: "ir t.t.", arba "etc.", nors iškryčių nieko daugiau pridėti nebūturi. Kazinkas atsitiktų, jeigu koks pašaipta skaitytojas panorėtų arčiau ištirti autorių, — atsižinoti, ką daugiau jis nori pasakyti tuo "etc." ir "ir t.t.?" Perdaug taipgi vartojama išsitarimas "kaip žinoma". — Kaip žinoma, iš 67 Orkney salų tiktai 28 gyvenamos.... Erasmus von Patow gimė, kaip žinoma, 1804-se metuose! — O patasi autorius dašizinojo apie tai tik prieš penkias minutes iš.... encyklopedijos; dabar jau tas dalykas "žinomas", kadangi tokiuo būdu ponas autorius nori pasirodyti su savo erudicija.

Iš vidujinio įsitikinimo apie teisybę, autorius privalo turėti tvirtą, energiską ir tikrą išreikšimo toną. Kėmskmingi ir skaitytojų nemėgus yra laikraštyje sviravimai ir bailūs išsitarimai, tokie kaip, pvz., "gali būti", "be abejonės", "kiek mums iš nevisai ištikimų šaltinių žinoma"; toks tonas nepatenkina skaitytojo. Rašytojas privalo gerai apgalvoti, kol ką nors parašys. Rašyti privalo aiškiai, nuosakiai, pilnu įsitikimu, — kitaip, kam gi čia dar skaitytojui galvą kvaršinti! Kaip gali skaitytojas išsitiškėti rašančiuoju, jeigu tasai pats savim pilnai neišsitiškė?

Prieš užbaigiant skyrių apie laikraštijos stylistiką, reikia dar porą žodžių tarti apie tai, kaip yra ir kaip turėtų būti straipsniai pradedami. Gera pradžia jau užtikrina pasisekimą literatūros veikalui, pradėjus nuo kelių tomų romano, baigiant trumpu laikraščio straipsneliu. Pradžią privalo išsakyti įvesti in medias res. Žino apie tai geriausiai rašytojai. Pažiūrėkime, kaip Boz (Ch. Dickens) pradeda savo klasiskąją *Kalėdą* ("A Christmas Carol"): "Marley numirė, nuo to pradedame." Al. Dumas pradeda *Tris musketierius*: "Balandžio pirmą dieną 1625 metais, padoras mėsiočias Meung išrodė lyg revoliucijos metu, lyg hugenotai būtų ant jo užpuolę." Pasa-

koja apie Tolstojų, kaip jam atėjus mintis parašyti *Anna Karenina*. Valandoj, kada jis rengėsi pradėti darbą, netyčiomis pastebėjo gulintį ant rašomo stalo knygą. Buvo tai Puškino poezijos, atskleistas ant puslapio su *Egypso naktių* vaizdėliu pradžia. Vienas vaizdėlių prasideda žodžiais: "Svežiai išlipu ant sausumos". Tolstoj paskaitė šios žodžius ir susuko: "Kiaip tai puiku! taip reikia rašyti!" Tolstoj tuojau atsisėdė ir parašė pirmąjį romano sakinį: "Oblikskių namuose viešpatavo didžiausias sumišimas". Šis anekdotas turi tą silpną pusę, kad jis visai nesutinka su knygos turiniu, nes prieš augščiau minėtą sakinį Tolstoj parašė kitą, abelnesnio turinio: "Laimingos šeimos vienodai į kit-kitą panašios, kiekviena gi nelaiminga turi savo ypatingas nelaimes." Po to betarpiškai pereina prie akcijos aprašymo. Toje rašymo metodoje laikraštiniukas privalo matyti sau pavyzdį. Laikraščio skaitytojas yra nekantrus, iškrikusiomis mintimis, karščiujamas, skubintis; jojo atydą reikia stengtis patraukti įvairiais būdais, tiesiog, reikia jį privilioti prie skaitymo. Tam tiksliu geriausia gali patautauti viliojimai ir indomus straipsnio pradžios žodžiai, kurie iš sykiu patraukia prie skaitymo.

VIII.

ISLAUKINĖS SĄLYGOS.

Baigdamas rašyti apie laikraštijos praktiką, turiu dar porą žodžių pasakyti apie išlaukines ir techniskas sąlygas: apie titulą, apie išleidinėjimą, formatą, kainą ir apie grynai pramoniską pusę.

a) Titulas.

Vardų parinkime galima pastebėti nuolatinių ir konsekvetišką vystymąsi: ėjimą nuo labai sukrantų prie visai paprastų, nuo iškalbingų ir varstų prie abejutinskių ir pilkų, nuo placių, indomųjų ir viliojančių prie trumpų, šaltų ir palaikųjų. Užvardijimai senesniųjų laikų laikraščiuose stengdamos juolabliausia atkreipti į save skaitytojų domą, pav. "Naujas teisingas aprašymas karo tarp susijungusių viešpatijų ir francužų karaliaus, metuose MCC-CCCXV." "Baisi naujiena apie tai, kaip velnias pačiupo į orą, sukelendo ir nusivedė ant žemės moteriškę, kuri labai keikėsi ir daug piktžodžiavo." "Apie du žmogžudžius, kurie papildė 124 žmogžudystes ir dėl to dabar teisiami."

Kiek vėlesniųjų laikų laikraščiai buvo pamėgę duoti sau keistus ir humoristiskus titulus. Rašytas laikraštėlis Sanfulebeno (Breslau, 1632) buvo užvardytas: *Immer was Neues und selten was Gutes, oder Schlesisches Journal* (Visuomet kas nors nauja ir retai kas gera, arba Silezijos laikraštis). Dagė Wehrlin, pasirodęs 18 amžiaus pabaigoje, manė, kad labai tinka ir estetiškai tituluoti savo laikraščius: *Felleisen* (Odos krepšys) ir *Graues Ungeheuer* (pilkas baisumas).

Be tokių konvencionalių-humoristiskų užvardijimų, randama senesniųjų laikų laikraštijos istorijoj užvardijimai begalo ilgi. Vienas Frankfurto laikraštis pirmoj 17-tojo amžiaus pusėj turėjo vardą: "Savaitinis ordinacinis laikraštis: tai yra visų ypatingiausių, garsiausių ir indomiausių atsitikimų plačiame sviete besidedančių, arba atsitikti galinčių, atviras, nuosirdus, bepartijinis ir trumpas aprašymas, semtas iš daugelio ištikimų korespondencijų ir iš kitų spaudoje paskelbtų laikračių, godaus skaitytojo naudai."

"Viskas prituota pagal senąjį kalendarių." Įžanginis žodelis į skaitytoją: "Po svieta lakstau, žinių daug renku, taip-pat nuosirdžiai turiu prisipažinti, kad

"Ką atsižinau, tą pranešu, "Nepatinka tas Tau, neimk perdaug į širdį, "Nes kas ligšiol featsitiko, tai atsitikti gali,

"Niekas nėra svetima išmintingam žmogui. "Viešpaties Metams nuo Kristaus Gimimo 1634."

Keisti ir groteskiški titulai buvo ir senesniųjų laikų francužų laikraščiu. Randame tenai, pvz., tokius užvardijimus: "Klauidžiančio Ciklopo Kaleidoskopas", "Mazas mūsų laikų kvailių rinkinėlis", pagalios: "Laikraštis be vardo", taip pavadintas todėl, kad "dėl nesuskaitomos dienraščių ir periodiškių laikračių daugybės, kuriuos leidžia Europa" — (buvo tai 1777 metais!) — "labai sunku beparinkti naujam laikraščiu varda, kuris galėtų ypatingai jį atžymėti nuo kitų laikračių." Didžiosios Revoliucijos laikais randame jau vardus, griežtai apribojančius partijų pozicijas, pvz., "Ami du peuple", "Orateur du peuple", "Tribun du peuple" ir t. t. Tuo pačiu laiku susitinkame su pasityčiojimais ir ordinariškais vardais, kaip: "Journal des parricidés", "Ca fait tousjours plaisir." Ne kitaip atrodo spaudoje ir revoliucijos 1848 metų laikai. Skaitome: "L'Impitoyable", "Le Tribunal révolutionnaire", "Les petits-fils du père Duchesne"; taipiau krautju kriktystais: "Le Sang-aire", "La Guillotine" ir t. t.

(Toliaus bus).

L. Salomon. "Geschichte des deutschen Zeitungsweesen." I p. 38.

LIETUVA
LIETUVIAI AMERIKOJ.
IS WATERBURY, CONN.

Čia gyvenantis lietuvis Vincas Daugmora 6 balandžio dieną gavo proto sumaišymą. Pusiau mišų atėjo bažnyčion ir sukauti pradėjo. Tarnai jį išvedė iš bažnyčios, o vėldžios tarnai jį suėmė ir nugabėno į bepročių namus. Darbai šiom kartu čia eina neblogai, bet iš kitur pribuvusiam darbas nelengva gauti.

J. P. Simanavičia.

IS CLEVELAND, OHIO.

Pavasaryj ir čionykščiai lietuviai sukruto. Turėjome progą išgirsti ir kalbėtojus pakviestus iš tolymesnių miestų. 30 kovo dieną socialistų kuopa kalbėti pakvietė daktarę Baltrušaitienę. Kalbėjo ji apie susipratimą. Iš pradžių aiškino ant žmonių gamtos veikimą, paskui užklindė valdžios, dvasiškijos ir Dievo rolę. Toliau pasakė, buk Clevelando socialistų kuopa susideda iš protingiausių, blaiviausių ir doriamų žmonių ir ragino juos sekti. Ištikro vienok, kaip visose ir ne-socialistų kuopose, yra visokių žmonių ir Clevelando socialistų kuopoj. Paskui Naujokas deklaravo kokias ten eiles.

14 balandžio dieną parengė prakalbas V. Kudirkos Draugija. Kalbėtojas buvo Bolevicia iš Chicago. Kalba jo susirinkusiems patiko, nes išgirdo žodžius raginančius pamylioti savo tautelę, su-citi vienybėn ir sujungtoms pajiegoms dirbti jos naudai. Baigdamas kalbėti, paragino sumesti kiek aukų tautiškiems reikalams ir pats davė gerą pavykslį, nes paauskavo pusę savo pelno \$10.00 Lowellio, Mass. streikieriams, prašydamas juos nusiųsti lietuvių komitetui. Bet dėl negro ro tvarkos vedimo aukos nebuvo renkamos, per ką tautiški reikalai daug žūdė.

Jurgis Svirnelis.

IS THISTLE, UTAH.

Darbai čia eina gerai. Prie Strawberry Tūnelio darbą gali-gant ir iš kitur pribuvęs. Moka \$2.75-4.00 už dienos darbą.

Lietuviai čia yra 25 pavieniū vedusių nėra. "Apšvietimas jų žemai stovi. Iš laikračių ateina čia: "Lietuva", "Keleivis" ir "Saulė". Dangušas, nors gerai už-ša, bet išsirašymui laikraščiu gailisi pinigų: už tai su "bul-kėmis", "tuzais", "dikėms" nemažai pinigų pralošia. Perdaug užimti tuzais, neturi čionykščiai lietuviai laiko kanors skaityti; jie to ir nenori, nes skaitant, pinigų negalima pralošti.

Degučių Kačiukas.

IS TACOMA, WASH.

Čia užgimė darbininkų streikai, bet gaila, kad terp pačių darbininkų vienybės nėra: vieni streikuoja, o kiti dar dirba.

Lietuvių yra čia pusėtinai bu-relis. Iš vertelgų: vienas turi valgomų daiktų sankrovą, vienas siuvėjas, vienas kurpius ir du lietuviški saliniai. Yra L. L. K. Vitanto Draugija. Sqnarių jį turi 35, o pinigų kasoj apie 400 dolierių.

X. Z.

IS GRAND RAPIDS, MICH.

14 balandžio čionykščiai lietuviai surengė sceniską perstatymą. Perstatyta drama "Ponas ir Muzikali. Sulošta neblogai. Pelnas paskirtas bažnyčios pagrazinimui. Perstatyman žmonių tiek atsilankė, kad jie pripildė svetainę. Akty tarpuose lietuviškas benas gražiai pagrojo maršus ir kitokias lengvesnes kompozicijas.

Šiuom kartų darbai čia eina blogai; kaip grūdė, vieną dirbtuvę visai uždarė, tik nežinia ar ilgam. Čia kitokių darbų nėra kaip vien mebelių dirbtuvėse.

Papario Ziedas.

IS SPRINGFIELD, OHIO.

Čionykščiose "fondresė" darbdaviai sumanė, jį taip nedideles darbininkų algas dar labiau sumažinti ypač dirbantiems nuo štukų. Bet, kas retai pasitaiko, bosai pritarė darbininkams ir atsisakė nuo savo vietų, nors vyriausiam bosui, Beans kompanija pasiūlė 1000 dol., vienok jis tą atmetė, atmetė pasiūlymus ir jo pagalbininkas. Pasielgimas bosų labai patiko darbininkams. Dar-

bininkai, suprazdami "pasielgimą" bosų, sudėjo, po kiek galėjo ir nupirko jiems po auksinį žiedą ir po spilkutę.

Lietuvių čia yra 20 šeimynų ir apie 60 pavienių. Darbininkas.

IS SO. OMAHA.

Dar laikraščiuose nebuvo minėta apie susitvėrimą čionai Lietuviški "Birutės" Dainininkų Klubas". Klubas susitvėrė perreity metų gruodžio mėnesij. Klubas dabar turi 20 sqnarių. Tikslas jo — platinti meilę lietuviškų dainų. Klubu valdybą tvėria sekanti asmenys: choro dirigentė — panelė Masluskaitė; prezidentas — F. Uzdavinis; vice-prezidentas — S. Zalpis; raštininkas — A. Zalpis. Dabar, 12 gegužio rengiama sceniską perstatymą. "Perstatyta bus 3 akty veiklas "Netikėtai" ir "Konduktorius".

Šiuose metuose, kovo 15 d. susitvėrė iš 16 asmenų "Jaunuomenės Benas" ir kaip girdeju, benas tas gerai jau traukia "Bože caria chranj!" Beną tą mokina italjonas.

Dubisietis.

IS SIOUX CITY, IA.

Darbai čia eina pusėtinai ir uždarbiai neprasciausi. Darbai čia yra plytynioj ir skerdykloj.

Lietuvių vedusių yra apie 30 šeimynų o pavienių apie 300. Draugijos nėra nė jokios. Parapija yra tik lenkų. Ar jon daug lietuvių priguli, nežinia, bet žinau, kad daugelį čionykščių lietuvių bažnyčios nereikia. Už tai rudį mautki, o paskui pakausius viens kitam daužyti jie per daug mėgstą, kartais taip apsidauzo, kad reikia ir dalgariai saukti.

Ateina čia sekanti laikraščiai: "Lietuva", "Saulė" ir "Darbininkų Viltis".

I. A. Lieutvis.

IS EASTHAMPTON, MASS.

14 balandžio dieną čia buvo surengtos prakalbos; surengė jas D. L. K. Vitanto Klubas. Kalbėjo F. J. Bagocius. Tema buvo — Iš geografinės ir Ko nori socialistai, (Kokį ryšį turi geografi-ja su socialistų norais. Ar tai buvo dvi prakalbos? Red.). Žmonių susirinko apie 60. Jie užimė laikė laikė prakalbos ramiai, tik vieną reikėjo išvesti, nes pradėjo triukšmingai kvesti. Paskui padaryta kolekta lešų uždengimui. Surinkta \$10.20.

P. V.

IS SO. BOSTON, MASS.

30 kovo dieną 60 kuopa L.S.S. suruošė koncertą. Sakyta buvo šėsi monologai. Ypač atsižymėjo V. Klemka, kuris pasakė monologą "Senatvė". Alekna pagrojo pianu ir klarnetu. Buvo ir deklaracijos.

7 balandžio pati L. S. S. kp. parengė paskaitą; skaitė Michelsonas temoj "Religijos Logika". Paskaita žmonėms patiko. Drauge buvo ir įngauravimas socialistų vėlavos, už kurią užmokėta 40 dol.

13 balandžio 60 kuopa L.S.S. surengė sceniską perstatymą. Lošta buvo: "Piršlybos" ir "Svečiai iš Lietuvos". Piršlybose geriausiai loše rolės: Pelėsio, Magdūtės Sarkaitės ir Piršlės. "Svečiuose iš Lietuvos" atliko geriausiai savo rolę J. Naviackas. Daug juoko darė vienmarškinis ponas su būbnu (Jačiuska). Ir kiti loše neblogai. Pabaigus perstatymą, Bagocius patarė rinkti aukas streikierių naudai. Kiek surinkta, nepatyrė; žmonių buvo daug.

14 balandžio buvo prakalbos surengtos tos pat L.S.S. 60 kuopos. Kalbėjo L. Pruseika apie Sibirą ir gyvenimą ten ištermėjų. Birutės Kanklių choras padainavo keletą dainų. Buvo renkamos ir aukos Lowellio streikierių naudai. Surinko \$10.68.

N. J. Vabalinkas.

IS RAYMOND, WASH.

Darbai šiom kartu eina čia gerai; ir iš kitur pribuvusiam darbininkui darbas nesunku gauti. 25 kovo buvo susireikavęs lentp-jovų darbininkai, bet streiką darbininkai pralošė. Mat kitus streikui, susirinko miesto gyven-tojai ir pasitarė, apreiškė, jog streiko nenori. Todėl valdžios, turėdamos gyventojų pritarimą, daugį iš kaimų išvytiems sunku iš miesto išgabeno, kitus suėmė;

terp išgabentų buvo ir turinti pilietiskas popieras. Ir tie, kurie seniau turėjo geresnį darbą, prie streiko neprisdėjo. Per tai ir pralošta streikas. Varnaitis.

IS ENTRE RIOS, ARGENTINOJ, PIETINĖJ AMERIKOJ.

Šiuose aplinkinėse yra ir lietuvių būrelis: 10 vedusių šeimynų ir 30 pavienių. Bet mes mažai apsišvietę, todėl gyvename nuobodžiai, nieko prakilnesnio ne-veikiame, bijomės šviesos. Blogai kad terp to mažo, išsiskir-čiusio terp svetintaučių, lietuvių būrelio nėra sutikimo. Iš laikra-čių pareina čia: "Lietuva", "Keleivis" ir "Viltis", o neseniai užsisakėme "Kataliką". Turime ir keletą knygutų, bet vargas, kad mažai yra norinčių skaityti, daugumas mano, jog skaitymas duos neduoda. Teip mananti, ma-tyti, nepažiūri, kad neskaitymas nieko įtraukia žmogų tankiai į visokias nelaimes, iš nuobodumo žmonės pradeda blogais keliais eiti. Daugeli mat ypač senesnių lietuvių persekiojimai lietuviškų raštų Rusioj nuo skaitymo at-grašino. Tie mano, jog už skai-tymą lietuviškų raštų visur žmo-nis valdžia persekioja. Tuom tar-pu, sulaukus šventadienio, iš nu-obodumo nežinia kas daryti.

Darbai išlavintiems amatinin-kams eina gerai, paprastam gi darbininkui darbas sunkiau gauti, nes dirbtuvių čia nėra, toki gali gaut darbą tik prie geležin-kelio vedimo ir pas fermerius.

Juozas Gavenavičia.

VARDAN TEISYBES.

"Lietuvoj" p. Dagis pagarsino, buk "Keleivio" niekas neįgaliojo aukas rinkti Lawrence'o streikie-riams ir buk "Keleivio" surinkti pinigų Lawrence'o streikieriai ne-gavo. (ponas Dagis neteip rašė. Red.). Tas yra grynas išmislas. I. W. W. gavo visus pinigus "Keleivio" surinktus, todėl p. Da-gio apkaltinimai visai neteisingi.

I. W. W. Organizatorius, Jos Schmidt, Lowell, Mass.

IS VISUR.

„Bukovinoj (Austrijoj), dėl kalbos užgimė vaidai terp rusi-nų ir rumunų. Ir rumunai ir rusinai yra vieno tikėjimo. Nors rumunų Bukovinoj yra daugiau negu rusiņų, jie siaurina tiesą rumunų bažnyčiose. Rumunai atsišaukė į Austrijos ciesorių ir sosto įpedinį su skundu ant ru-siņų, kad jie į archimandrito vie-tą nori įsprauti rusiņą.

„Dėl prašalinimo iš mokytojų seminarijos Lvoje vieno rusino mokinio, visi rusinai mokiniai gimnazijose Perenisle ir Kolo-myjoje pakėlė streiką. Pulkas mokinių atėjo į gimnaziją Kolo-myjoj, išsiveržė vidun, trukdė mo-kytojams. Direktorius pagazdi-no policiją. Mokiniai rods nusi-raminio, bet vis rusinai sustrei-kavo.

„Chinuose, Naukegne nužudy-ta 20 sukalbininkų, kurie buvo sutarę su dinamitu nudėti valdy-toją Nankingo apskrčio, genero-lą Huang Sing.

„Persioj badas. Gyventojai apkaltina ministrų perdėtinį Se-peldarą, buk jis tyčia laiko krau-tuvėse javus, nes tikisi tuom maistus sukelti. Prisiejo didesnė dalj duonkepių uždaryti, pes nėra miltų. Duonos kainos pakilo dvi-gubai. Teherane ant gatvių bu-va kruvini susirėmimai baduolių su kazokais. Mieste Mišed, kur yra 2000. rusiškų kareivių, rusi-skas konsulis pagarsino karo laiko stovį.

„Uoste Amoy, Chinuose, ap-virto valtis vežanti nuo laivo pa-sažierius ant kranto. Prigėrė prie to 40 žmonių.

„Chinuose, mahometonai pro-vincijoj Kausu nutarė suorganizuoti kariūmenę iš 3 milijonų kareivių ir pasipriešinti republi-kiniskai tvarkai, neleistu tokią tvar-kią įvesti.

„Iki šiol Lenkijoj žydai tu-rėjo kaimuose ir ukės ir valdžia jiems netrukė gyvenimo kaimuo-se; dabar vienok ir Lenkijoj pra-dėjo iš kaimų žydus vyktyti. Ka-dangi iš kaimų išvytiems sunku bus miestuose išmisti, nes ir be

svečių ten žydų yra perdaug, tai prisieis jiems nešdintiesi svetun iš Rusijos. Grįžta mat Rusioj vidurinių amžių galyne.

„Persioj pulkas ginkluotų kurdų užpuolė amerikonišką mi-siją mieste Sui Bulak, bet Turki-jos konsului pasisekė kurdus nu-ramininti.

„Valdžios Lubline prisakė po-licijai uždaryti mieste visas žydų sinagogas ir maldos namus žydų įrengtus be išprašymo valdžios leidimo.

„Chili pakrantėse paskendo garlaivys "Cachapval" su 80 pa-sažierių.

„18 birželio dieną Londont gauta žinia nuo Lloydo staci-jos Dardaneliuose, jog čia aiškiai gir-dėt buvo kanolių šūviai. Mana todėl, jog Italijos kariskieje lai-vai pradėjo bombarduoti tvirt-o-vę ir stengiasi prasimušti į juo-dasias mares. Buk vienas italų laivas tapo paskandynas. Turki-jos ambasadorius Washingtone gavo žinią, jog 18 birželio ketu-ri italų kariskai laivai užpuolė for-tą Kaumakale, prie įėjimo į Dar-danelius. Po keturių valandų bombardavimo italų laivai pasi-traukė. Kita italų laivyno dalis bombardavo turkų parako krau-tuves ant salos Samos.

„Mexike revoliucionieriai pa-ėmė miestą Sierra Majada. Mu-šyje užmušta 37 kareiviai. 72 paimta nelaisvėn. Revoliucio-nieriai paėmė 82 karabinu, 7500 patronų ir 106 arklius.

„Francužiškos kariūmenės ko-mendantas Taugeze gavo žinią, jog Morokko sostinėj mieste Fez sukilo gyventojai, su kuriais su-sidėjo ir maurų kariūmenė. Su-kilimo francužai neįstengė suval-dyti. Mušyje užmušta daug fran-cužų. Sukilėliai apgule sultano rumą, bet svetintaučių neužka-bina.

„Mexiko užsienių ministė-ris, ant atsiliepių Suvienuytų Valstijų valdžios su prisakymu ką turi daryti, atsakė, jog Washing-tono valdininkai neturi tiesos Me-xikai prisakymus ir nurodymus davinėti. Mexiko valdžia žino ką turi daryti ir be nurodymu kai-mynų savo pareigas suprantu.

„Mexiko revoliucionieriai pa-ėmė miestą Barispe Sonora. Ver-ziant miestą, užmušta 11 prezi-dento kareivių.

„Chinuose sumanyta įvesti naują alfabetą, nes senasis visai neapraktiškas; senasis chiniskas raštas turi net 80,000 ženklų arba literų. Suprantama, jog tiek ženklų atminti yra labai sunku. Todėl pavesta profesorui chinis-kos kalbos Napoles universiteto Rivetta de Solonghello išdirbti naują alfabetą chiniskai kalbai, ką jis ir padarė. Naujasis chi-niskasis alfabetas susideda iš 42 literų. Jį ypač pietiniuose Chi-nuose jau pradėda vartoti.

„Ispanijoj, mieste Barcelonoj suėmė 50 metų moterę Henkiką Martinį už vaikų žudymą. Ji mat nuleidinėjo sugriebtiems, kokių nors būdu vaikams kraują ir iš jo darė gėrimą, kuris turėjo meilę gindyti. Už tokį gėrymą mer-ginos jai atidnodavo paskutinį skatiką.

„Rytinėj Azijoj netikėtai atėjo šiltas laikas. Mokslinčiai mano, jog žemės drebejimas Japonijoj teip išskė jurių dugną, kad nuo pietų į šiaurius prie Azijos krantų nusikreipė šilto vandens srovė. Mokslinčiai mano, jog dabar Mandžurijoj nebus jau didelių šalčių.

„Anglijos sostinėj Londone steigama įstaiga vadinamą "Ne-vedėlių rojus". Toj įstaigoj ne-vedė vyrai bus mokiami mote-riskų darbų: virimo, siuvimo ir t. t., kad vyrai jaustuisi laimin-gais be moterų. Bet mokėjimas moteriškų darbų dar vyrų lai-mingais nepadarys, kaip išmoki-nijimas moterų vyriškų darbų dar jų neužgandės.

„Aukso kasyklose Lena Gold Mining Co., Siberioj buvo kru-vinas mušis: aukso kasėjų su ka-riūmenė. Užmušta 107 beginkliai aukso kasėjai ir 80 jų sunkiai su-žeista. Kokios priežastys susi-rėmimą pagimdė, nežinia.

VIETINĖS ZINIOS.

LIETUVIAI CHICAGOJ.
(Abelnas žvilgis).

Visiems yra žinoma, jog Chicago miesto yra daugiau lietuvių, negu kuriame nors kitame mieste pasaulyje. Bet Chicago lietuviai negyvena vienoje vietoje. Jie pasidalinę į kelias kolonijas, iš kurių skaitlingiausios ir svarbiausios yra šios: Bridgeport apie 33-čią ir Halsted st., West Side — apie Oakley ave. ir 23 gatvę, Town of Lake — netoli Ashland ir 46-tos gatvės, North Side — aplink Wabansia ave. ir Hermitage ave., toliaus, apie 18 gatvę ir Union ave.; aplink Canal ir 14-tą gatvę; aplink 60-tą ir Wentworth ave. — ir kelios kitos mažiau žinomos vietos.

Labiausiai lietuviai susipieję tose vietose, kur turi savas parapijas, bažnyčias ir parapijines mokyklas, būtent: ant Bridgeporto, ant Town of Lake, ant North Side, ant West Side ir ant 18-os gatvės.

Šitose vietose lietuviai drūčiai apsigyvenę ir, kaip sakant, gerai sėkmingi; taigi ir galima tikėtis, jog tose vietose lietuviai užsiliks ilgą laiką.

Apart bažnyčių ir parapijinių mokyklų, šios vietos atsižymi dar ir tuo, jog čia parčiausiai auga ir plėtojasi lietuviškoji pramonė, arba "biznis".

Jeigu pasiklaustum, kokios rūšies pramonė pasirodė tarp lietuvių pirmiausiai, tai reikėtų atsakyti, jog saliniai buvo pirmiausi apsiėmę lietuvių komercijinėje istorijoje. Vienok apie juos čia nekalbėsime. Mes, vieniok norėtume pasakyti kelis žodžius apie tos rūšies biznį, kurie pagimdo, arba padeda gimti ir plėtojasi mūsų lietuviškai pramonijai.

Siame amžiuje pramonė užima teip svarbią vietą visų tautų gyvenime, jog be baimės galima pasakyti, kad nuo pramonės priglūgi dabartinis tautų gerbūvis ir busiantis jų likimas.

Todėl mes manome, jog neprošalį bus pažūrėti ir mums Chicago lietuviams, kaip atsirado pas mus pramonė, kaip ji dabar plėtojasi ir ko nuo jos galima tikėtis ateityje.

Tarp Chicago lietuvių, kaip ir visose kitose didesnėse lietuviškos kolonijose, pirmiausiais bizniais buvo laivakorčių (šipkorčių) pardavinėjimo ir pinigų siuntinėjimo ofisai, groserinės ir burcernės. Vėliaus atsirado spaustuves, iš laivakorčių ir pinigų siuntinėjimo ofisų išaugo bankos, pasirodė teipgi drapanų krautuves, kraucių dirbtuvės, naminių rakančių krautuves ir daug kitokių.

Šiandien Chicago lietuviai suvėrė tokią pramonę, jog beveik viską, gyvenimui reikalingą, gali gauti pas savuosius, ir juo tolyn, juo labiau plėtojasi ir auga lietuvių pramonė Chicagoj.

Jeigu dabar pasiklaustum, kas labiausiai gelbsti pramonės augimui, tai kitokio atsakymo nerastum, kaip tik šitoki: pasikėlimas susipratimo ir apšvietos tarp lietuvių.

Dar neseni tie laikai, kada lietuviai manydavo ir kalbėdavo, jog užsiimti prekyba lietuviui neįpuola, — tai esą žydų darbas. O jeigu ir atsiradavo koks lietuvis, kuris užsidedavo sau kokį biznį, tai jį beveik boikotodavo: kam jis, girdi, ne toks, kaip visi, kam jis negali eit dirbtuvėn

dirbt, o prasimano kokius biznius, it koks žydas. Tas, žinoma, buvo iš priezasties didelio mūsų brolių tamsumo ir neįsimanymo, ir nors dar ir šiandien tenka panašias kalbas girdėt, bet tas pasitaiko daug rečiau.

Tokių būdu mūsų brolių pinigais tukdavo žydeliai ir svetintaučiai, nuo kurių lietuviams buvo ir yra tiek naudos, kiek nuo ozio pieno.

Taigi paantriname, pradžia lietuviškai pramonei davė abelnas pakilimas apšvietos lietuvių tarpe.

Jeigu gi teip ištikro yra, (o apie tai, rodos, niekas nesiginčys), tai praeisime prie kito, lygiai teisingo išvaido, būtent: kad svarbiausiomis pramonės platinimui įstaigomis yra tos, kurios prisideda prie apšvietos pakilimo. Tokiomis įstaigomis paprastai yra mokyklos. Vienok pas mus mokyklos šiaip kaip suorganizuotos dar nuo labai nesenių ir iki šiol, delei trumpumo laiko, dar neturime nei vienos gentkartės, mūsų mokyklų išleistos: toji gentkartė dar tik auga ir tik ateityje gal pasirodys tikrieji mokyklų vaisiai. Gi iki šiolieji apšvietos reikalus aprūpindavo, ir dar ir dabar aprūpina, išimtinai tik laikraščiai, knygos ir laikurios apšvietimo draugijos. Laikraščiai ir knygos — suaugusiems tas pats, kas vaikams mokyklos.

Taigi, grįžtant prie pramonės, turime pripažinti, jog laikraščiai ir knygos išleistuvės buvo ir iki šiolieji yra gal didžiausios ir svarbiausios veikėjos sutvėrinė mūsų lietuviškos pramonės ir pakėlimo abelon lietuvių gerbūvio.

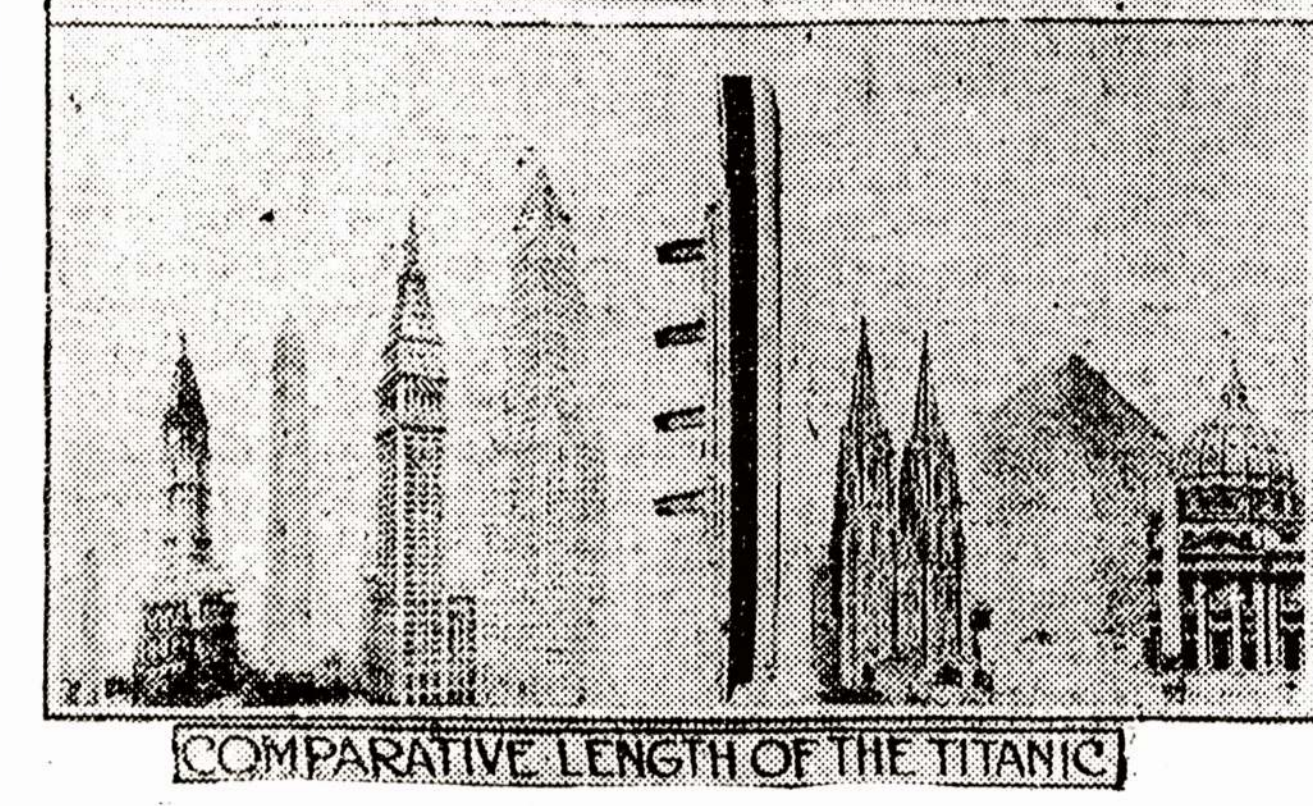
Kaip kam toksai išvaidas gali pasirodyti perdrasus. Vienok pasižiūrėjus į mūsų gyvenimą, atrasime, jog jis turi didelę dalį teisybės.

Ir Chicagoj lietuvių pramonija prasidėjo pirmiausiai tose vietose, kur pasirodė lietuvių laikraščiai, — būtent ant Bridgeporto. Čia išdydė pirmi lietuviški laikraščiai, čia susitvėrė pirmos žymios bankos, pirmos žymios spaustuves ir didesnės krautuves; iš čia teipgi pradėjo plėtojotis ir daugelis kitų pramonės šakų.

Jeigu tik kokioje vietoje pradeda žydėti pramonė, tai tuojaus apie tą vietą pradeda spiestis ir didesnis buris žmonių.

Dar nelabai senai visas dabartinis Bridgeportas nors gana tirsitai apgyventas lietuviams, buvo vienok rankose airių ir žydų, — iš dalies vokiečių. Šiandien įtekėję mūsų laikračių padarė Bridgeportą lietuvišku ir kur prieš penkis metus gyveno žydai, airiai ir vokiečiai, dabar jau čia girdime lietuvišką kalbą. Lietuviai išpildo nuo svetintaučių namus ir lotus, pamažu išstumė juos iš biznio, o pagalios priverstė juos pasitraukti kur kitur.

Kur prieš penkis metus lietuviai samdydavosi sau kambarius ir flatus ir mokėdavosi svetintaučiams randas, ten dabar savininkais liko lietuvinkai. Abelnas gerbūvis Bridgeporto lietuvių teip pat žymiai pasigėrino. Nueikit į bile kurį Bridgeporto "Real Estate" ofisą ir pasiklauskite, kiek namų lietuvių turėjo, sakysim, penkis metus atgal ir kiek jie turi šiandien. Pamatysite, jog per tokį, sulyginamai trumpą, laiką pasidarė milžiniškas permainos: lietuvių nuosavybė labai greitai auga. Tuomi mes privalome pasidžiaugti, nes

PRIE TITANICO NELAIMĖS.

Virtutinėji eilio, žuvusie: Smith iš New Yorko, Millet-artistas ir Majoras Butt, prezidento Tafto adjutantas.

Vidurinėji eilio, "Carpathia" — laivas, kuris surinko Titanic'o pakužius 47 augių Metropolitano Building, neaiškiai Woolworth Building — abu New Yorko.

Žemiausia, Sulyginimas Titanic'o su didžiausiais svietė namais. Pirmas iš kairės bokštas yra Philadelphia City Hall, paskiausias abiektas 47 augių Metropolitano Building, neaiškiai Woolworth Building — abu New Yorko. Toliaus Titanic, galu pasitvėręs prie jo iš dešinės garši Kolonijos katedra, Didįjį Piramidą ir švento Petro bažnyčią Ryme.

tas liudija apie lietuvių žymų progresą.

Zinios, surinktos apie Bridgeporto lietuvių judėjimą, yra gana akyvos ir vėliaus mes pasistengsime papasakoti, kaip ir kur lietuviai pirmiausiai ant Bridgeporto atsirado, kokį plotą jie, dabar užima ir kaip abelnai jų įtekėmė ant Bridgeporto platinasi.

J. Budvardis.

Mokyklų cenzus.

Nuo 2-ro gegužės mėnesio prasidės Chicagoj mokyklų cenzus ir trauksis visą mėnesį.

Noriama sužinoti kiek Chicago vaikų lanko mokyklas. Enumeratoriai, kurie turės tam tikrą ženklą, uždavinės įvairius klausimus, tarp kurių bus teipogi klausimas kokios tautos yra vaikai ir tėvai. Paskutinis toks cenzus buvo 1910 metais. Visos surinktos žinios, sulyg valstijos tiesų, bus užlaikomos pilnoj paslaptij.

Lietuviai tėvai neprivalo todėl bijotis tokių enumeratorių atsilankymo. Atpenč, — privalo juos gražiai sutikti ir viską teisingai paaiškinti.

Tegul lietuviai nepamiršta, jog jie yra lietuviai. TEGUL PASIDUODA IR PRIŽIURI, KAD ENUMERATORIAI UŽRASYS TŲ JUOS LIETUVIAIS.

Nepamirškite! Tai yra kiekvieno lietuivio priderystė. Tegul niekas nesiklaioja svetimomis plunksnomis!

Pavogę arklį ir vežimą.

Bautr. Kilevičius, gyvenantis ant Illinois court, subatoj apie 4-tą val po pietų nuvežė toną anglių žmogui ant Morgan st.

Sunešiojęs anglis, paliko arklį su vežimu alėjoje, o pats įėjo triobon pasiimti už savo darbą pinigų. Išėjęs nerado nei arklį, nei vežimą. Aplinkiniai pasakojo, buk matę, kaip koks "sportelis", įsėdęs vežimam, užkrito arklį ir nuvažiavo. Arklis buta gero. Kaštavęs Kilevičiui apie pusantro šimto. Duota žinia policijai, — vienok nedaug nuo jos tikėtasi.

Tuom laikutą patį vakarą, ugi žiuri žmonės: policinonas užsireglėjo ant vežimo ir užsukęs vadeles ant rankų, puškina gatvę prie Kilevičiaus namo su dideliu trūkumu.

Jis pats trūkumo nekėlė, bet kėlė jį vaikai, o jį palicomonas prisidodino pilną vežimą. Nežinia kuom jie labiaus džiaugėsi: ar tuomi, kad Kilevičiaus arklys atsirado, ar tuomi, kad uždyka gavo pasivažinėti — bet gatvės nuo džiaugsmo net skambėjo.

Vyras pabėgo, moteris mirė, vaiką atidavė prieglaudon.

Lindna buvo regykla, kada 15 balandžio, po num. 3150 South Morgan st., ant Bridgeporto, apkeista, pavargusi mirė jauna dar M. Jonaitienė, palikdama vos keturių mėnesių kūdikį be tėvų, be stogo, be jokios prieglobos. Jonaitienė, buvo New Yorko gimusi lietuvaitė. Keli metai atgal ištekėjo už Miko Jonaičio. Su gyvenimas tarp jaunos poros nebuvo laimingas ir vyras ją apkeido, išsidauginęs dievai žino kur. Mirė didžiausiam skurdė nebuvo iš ko nei palaidoti. P. Mažeikis, laikantis graborišką įstaigą, 3115 So. Auburn ave., pagalios paėmė savo globon kuną ir mažą kūdikį ir pasirupino kurtu su mirusios patėviu Urbonavičium žmoniškai palaidoti kuną.

Mažeikos žmona paėmė pas save mažą mirusios kūdikį ir vėliaus surado jam vietą Našlačių prieglaudoje.

Tėvas kūdikio, Mikas Jonaitis, paėmė iš Suvalkų gub., Marjampolės pavieto.

Dram. L.S.S. kp. Ratelio vakaras.

21 d. balandžio, Hull House svet., Dramatiškas L.S.S. Ratelis perstatė Togoboočio penkiavakis "Gyvenimo vaizdė" — "Žmogžudžiai".

Nežinau kaip ten kam, bet man išrodo tasai "gyvenimo vaizdė" nevertas nei išvertimo, nei perstatymo, nes jis yra nieku daugiau kaip žiauria, bauria sacacija, kurios motto — žudymas. Jis ant žiūrėtojų palieka maž daug panašų įspūdį kaip atankymas žudymo muzėjaus. Nieko daugiau. Galima užmesti, kad ten yra "panokinimai", "filozofija", "tragiskumas" teip va, kaip pas Sekspira. Tiesa, išrodo, buk Sekspiro skėmas; bet nuo Sekspiro visgi paimta tik vienas ir visu-prasčiausias dalykas — žudymas; be nieko naturališko, be spalvos. "Žmogžudžiai" — svarbiausia ypaty, tai Jurgis, bernas. Na, jeigu kas pasakys to žmogaus budą, ir jo karakterį, tai atiduosiu kepurę. Tasai žmogus neturi budo; jis yra vien autorias, giu, darantį viską, ką autorius nori. Jis vienoj vietoj yra siurs-šius, kitoj gyvuliškas, trečioj tu-rintis didelę meilę, ketvirtoj daug atbojantis, penktoj nieko nepaisantis žmogžudys, girtuoklis ir tt. ir tt.

Nepersenai "Lietuvoje" buvo kritika Vargšo veikalu, kaip jo turinčių charakterių ir spalvos. Mano nuomone Vargšo bile vie-tna "dramą" galima laikyti labiaus

nušisekusia už šitą. Kas blogiaus, kad ši pastaroji yra versta į mūsų kalbą, kaip kokis tai žymus svetintaučių dramatiso veikalas.

Lošime dalyvavo: M. Dundulienė, J. Augustinavičius, S. Varsauskaitė, M. Juška, Z. Kalvaičiūtė, J. Buragas, G. Stasiūnas, J. Sankunas ir kiti. M. Dundulienė labai tiko savo rolei ir atlošė visai tobulai. Taipgi J. Buragas gerai atsižymėjo. Šiandviem Ratelio artistams atsižymėti pasitarnavo geros rolės, vieniokės, turinčios savo charakterius. J. Sankunas yra gabiu loščiu ir gerai stengėsi, bet jo be charakteriaus, arba geriaus sakant su dešimčia charakterių rolė, nebuvo jam galima suvaldyti ir visai nenusisekė, ypač paskutinėje scenoje. Varsauskaitė irgi neblogai lošė, bet toli-gražu neisrodė tokia, kokią ji mudavė: jos kalba maž-kuo skyrėsi nuo deklamavimo.

Žmonių atsilankė apgailėtina mažai taip, kad vargu bau Ratelis galės apdengti savo išlaidas, nekalbant jau apie atlyginimą už savo padėtą trupą.

J. Vis.

Bravorai ir saliniai bankrutina?

Matyt Chicago bravorams ir salinams visai riestai prisieina, — bijosi matyt bankrutyt. Apie tai galima persitikrinti iš didelių iškubų salinuose, kur pranešama, jog nuo ateinančios serdos, i gegužio, pantė alaas prekiu-sianti ne penktuką, bet dešimtuką. Ir išmislyk tu man tokį šposą čia pat prieš vasaros karščius....

Davis Square p. A. Petraitis, iš Chicago Universiteto, 21 balandžio laikė ketvirtą iš eilės paskaitą ant temos "Gyvenimas".

Savo paskaitoj, iliustruotoj 70 paveiksiais, p. Petraitis nurodinėjo, kad žmogus tik tada gyvena, kada yra sveiku ir užganėdintu; kad buti sveiku, tai neatbutinai reikia turėti tyro oro, saulės, atsakančius namus, kad turėti tą viską, gyvenant dideliame mieste, reikia, anot prelegento, turėti gerą rėdą.

Žmonių atsilankė apie 160.

Juozas Žalandauskas, 4513 Hermitage ave., ant Town of Lake, pargrįžęs vidurnaktijje 21 balandžio namo, teip sumušė savo žmoną, jog rytmetįj reikėjo šaukti daktarą. Dras S. Brindza sakęs, kad moteriškė dikčiai apakulta, bet pavojingų žaidžių nebuvo. Smarkų vyrą paėmė policijon, ku rreikėjo kaimynams jį "išbilituoti".

Gabioji lietuvių dainininkė ponia M. Jakševičiūtė-Janušauskienė perėjo savaitėje laimingai susilaukė sunaus. Abudu, ir motutė ir sunus, sveiku ir gyvu.

28 balandžio, 3 val. po pietų, Aušros svetainėje, 3149 So. Halsted st. K. Kasputis skaitys prelekeiją temoj: Kova žmogaus su gamtos pajiegoms, (Nuskendimas garlaivio Titanic); paskaita bus iliustruota paveiksliškais.

3 gegužio, 8 val. vak. Aušros svetainėje, 3149 Halsted st. bus Aušros Dr-jos 1-os kuopos susirinkimas; svarbiausis tarimas-skyrimas paskolų moksleiviams ir apkalbėjimas sumanymo vėdi-mo knygu krautuves prie Aušros Skaityklos.

Kuopos Valdyba.

LIETUVIŲ LAISKAI KRASOJE.

Savaitinis surašas.

Neinteikti dėl įvairių priežasčių (bloga adreso, etc.) adresantams laiskai galima atsiimti Vyrinusi-oje Krasoje, Clark gtv., tarp Jackson Blv., ir Adams gtv., Room 175. Vardai surašyti teip, kaip jie paduoti ant listos. Priduo-Kit prie adresato laiško padėtą numerį:

19 Balas Eni
21 Balchikopis J
24 Baniolis Mexolas
44 Bertasus Jans
55 Bodowicze Anton
59 Booknis Zalm
60 Booknis J
62 Bonas Katarzyna
70 Brazaitis Kastantos
79 Būrnickas Matasas
111 Czadzionaiči C
121 Dckens J
144 Duka Janos
150 Ezerskis Stanislaw
197 Gawriluke Alle
220 Gramala Wicantas
267 Jakulas Teresa
268 Janecsek Janos
275 Jezkis Anton
277 Josinas Jonas
282 Jokubailicje Mary Anna 4
283 Jukanati Antosi
289 Kajris Antanos
320 Kmiczike Lena
325 Kokas John
335 Kontrinis Kasimir
341 Kosmonakis Kasimer
373 Kivetskis John
420 Malinauskis Joseph
477 Norvilas Dzan
494 Pakalniskaitis Barbara
495 Pakalniskaitis Magdalen
515 Petraitis Klemencar
535 Pormalis Frank
550 Rastikis Klemiensas
578 Salis Jonas
649 Szgaitis I
650 Szinkus August
658 Szakienas Antanas
662 Tamkunas Alesedku
694 Wadas Walenty
727 Witarior Juzapas
734 Wojwada Stanislawas
744 Yuszko Paul
752 Zelvis Benediktas
758 Zilis John

APGARSINIMAI.

AUGSTAS DIGNITORIUS.

Labai retai atsitinka, kad augstas bažnyčios dignitorius pagerbia išdirbėją rasyta padėkavone už bent kokį daktą. Jo Malonė Jan Marek, D. D., kanauninkas Metropolitinės Sv. Vitau bažnyčios, Pragoj, Bohemioj, leido mums pagarsinti sekanti laiską: "Aš bandžiau Trinerio Amerikoniską kartaus vyno Elixirą ir noriu pasakyti, kad jis duoda puikūs rezultatus pilvo ligose. Priimkite mano tikrą padėkavonę ir geriausius vėlyjimus sau ir įsų seimynai įsų naujoj, priimtoj tėvynėj. Įsų Jan Marek, D. D."

BALTRAUS PRAPERTĖ.

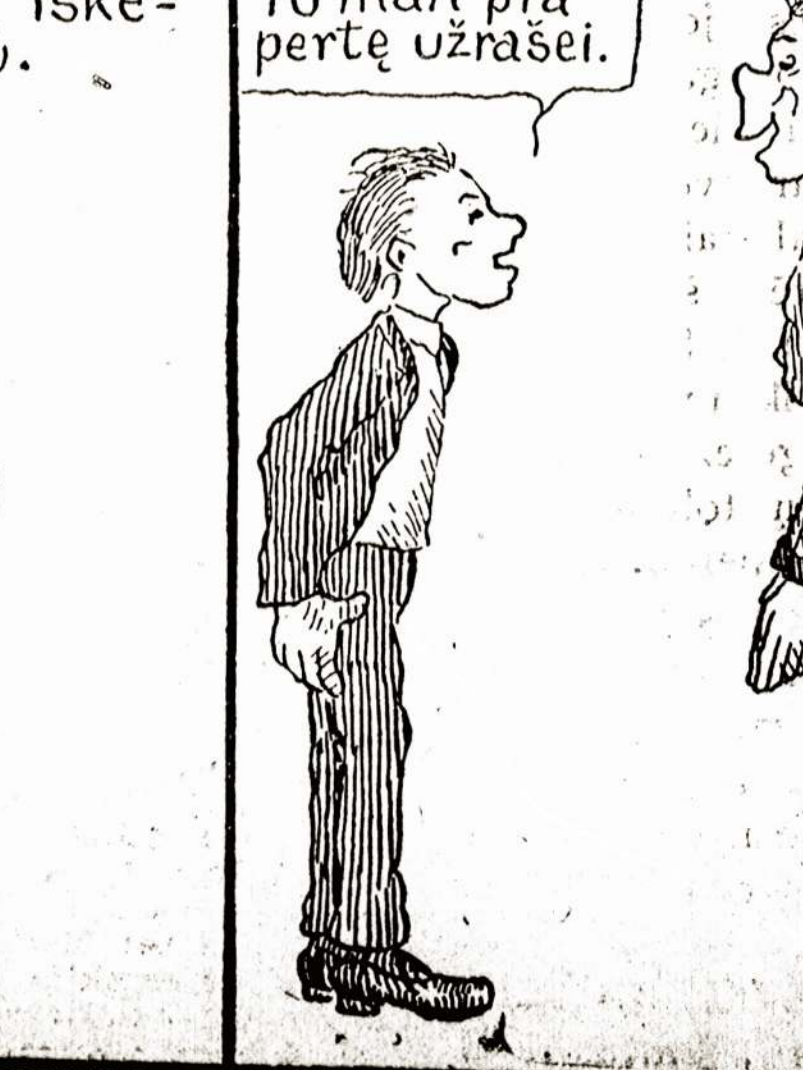
REIKIA IŠKELT VESEILIA. Kaip gi be veseilių? Visas svietas juoksis. Baltruviu papiausiu gaiduku. Guš putiuk, guš putiuk....

Na, tai aš atėjau apžiūrėti prapertę.

O tu išdykėli.... Tau tik prapertės rūpi daugiau, nieko. O čia pas mus veseilia. Eik šė. Aš tau gaiduką iškepiu.

Kokią čia pas jus veseilia? Kas žė-dabar, mano vyrelis, tu kvailiuk — nežinau kas žėny-jasi....

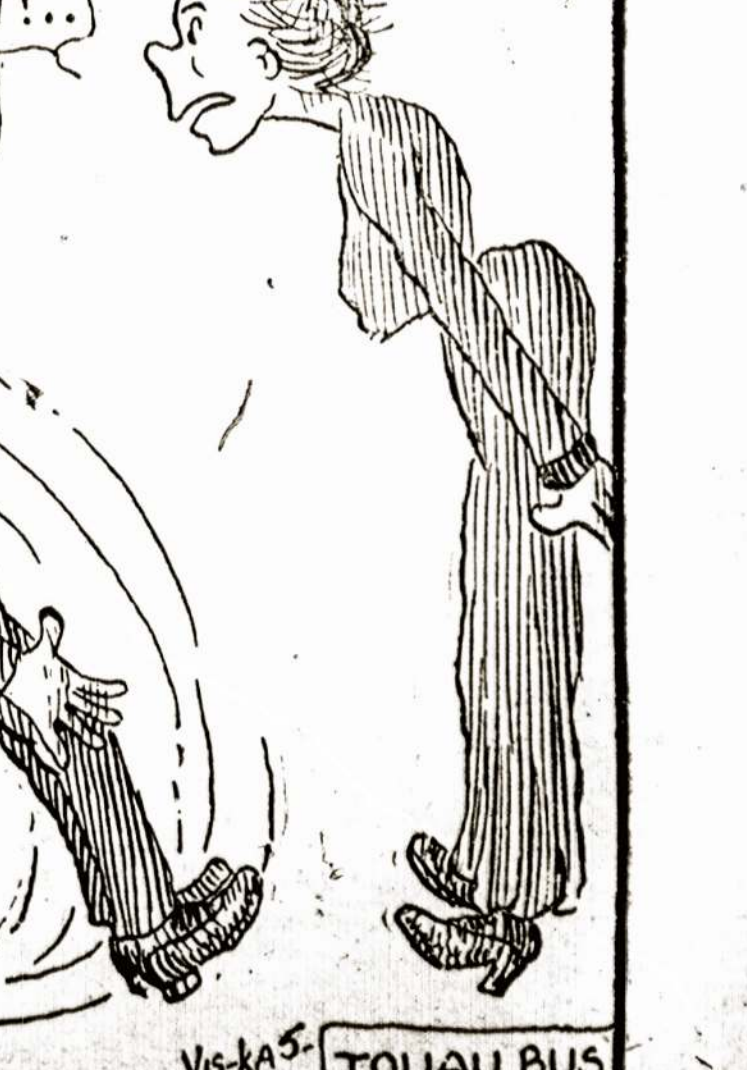
Nu žinoma, prapertė — aš dabar tavą prapertę. Ar ne gerai? Turį didelę, šiltą, viganą prapertę, visai do-vanai. Jei netiki, tai pažiūrėk į dokumentus.

Aš nekvailas! Tu man savo gyvenimą užrašai.

Na žinoma, savo gyvenimą, savo kunelį, šorničius ir vaikus, o tu už tai prisieiki mane mylėti ir buti man vyrų iki smertėjui. Juk aš tau daviau ir žiedą UH!...

Vė-k-aš TOLIAU BUS

